

ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΩΝ ΚΥΡΙΩΝ

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΔΙΣ ΤΟΥ ΜΗΝΟΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΡΙΑ · ΚΑΛΛΙΡΡΟΗ ΠΑΡΡΕΝ

ΠΕΡΙΟΔΟΣ Β' ΕΤΟΣ 22^{ον} | ΑΘΗΝΑΙ | 15 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 1908 | ΑΡΙΘΜΟΣ 957

ΑΙ ΕΛΛΗΝΙΔΕΣ ΣΟΥΦΡΑΖΕΣΤΙ

Α'.

ΒΧΩ ΕΔΩ, έμπρός μου ένα φυλλάδιον, με τὸν νεοφανή τίτλον Ἐκπαιδευτικὰ Νομοσχέδια. Ἐχει σχῆμα περιοδικού, εἰς τὰς ὀγδοήντα σελίδας τοῦ ὁποίου ἀπλώνεται μία γιγαντιαία μεταρρυθμῖσις, μία σωστή ἀναγέννησις τῆς πρώτης καὶ οὐσιωδεστάτης τροφῆς τῶν γενεῶν τῆς αὔριου.

Ἔως τώρα ἀφότου ἰδρῦθη τὸ Ἑλληνικὸν βασιλεῖον καὶ ἐτέθησαν αἱ πρώται νομοθετικαὶ βάσεις τῆς λειτουργίας τοῦ κράτους, σύμφωνα με τὴν τότε ἀντίληψιν καὶ μόρφωσιν τῶν νομοθετῶν, καὶ με τὰ οἰκονομικὰ μέσα τῆς χώρας, φαίνεται ὅτι ἡ παιδεία καὶ τὰ γράμματα, ἰδίως ὡς πρὸς τὰς γυναῖκας, ἔμεναν εἰς μίαν στάσιμον κατάστασιν.

Πολλὰ βεβαίως καὶ κατὰ καιροὺς ἀπὸ τοὺς διαφόρους πολιτεντὰς ἔγειναν μεταρρυθμίσεις, ἀλλὰ τίποτε ριζικὸν καὶ γενναῖον καθ' ὅλην τὴν γραμμὴν καὶ ἰδίως τίποτε εἰδικὸν διὰ τὴν γυναικείαν μόρφωσιν. Τότε, ἔξ ἀρχῆς εἶχε νομοθετηθῆ ἡ πρώτη καὶ κατωτάτη παιδείσις μόνον ἀπὸ τὸ κράτος διὰ τὰς γυναῖκας καὶ εἰς τὸ σημεῖον ἐκείνο μένομεν ἐπὶ ἓνα σχεδὸν ἔκτοτε αἰῶνα.

Βεβαίως ἡ μεγάλη δωρεὰ τοῦ Ἀρσάκη καὶ ἡ ἰδρυσις τῆς Φιλεκπαιδευτικῆς Ἐταιρείας, ἡ με τὸσον γενναῖα κληροδοτήματα προικισθεῖσα, ἀντικατέστησε, καθ' ὅλην αὐτὴν τὴν χρονικὴν

περίοδον τὸ κράτος, διὰ τῆς συστάσεως τοῦ Διδασκαλείου τῶν θηλέων. Βεβαίως ἡ ἰδιωτικὴ πρωτοβουλία γυναικῶν ἀνεπτυγμένων με τὴν αἰοδιμον Χίλλ προηγηθεῖσαν καὶ τῆς Φιλεκπαιδευτικῆς Ἐταιρείας ἀκόμη ὑψωσαν τὸ ἐπίπεδον τῆς γυναικείας μορφώσεως εὐθὺς ἀπὸ τὰ πρώτα ἔτη τῆς ἐθνικῆς μας ἀποκαταστάσεως. Καὶ εἶχε κατορθωθῆ τότε, χάρις εἰς τὸ ζεῦγος τῶν φιλελλήνων Ἀμερικανῶν, νὰ μορφωθοῦν γενεαὶ γυναικῶν ἀνεπτυγμένων, αἱ ὁποῖαι ἔθεσαν τὰ θεμέλια τῆς τότε οἰκογενειακῆς καὶ κοινωνικῆς ζωῆς, ἡ ὁποία, φοβοῦμαι, ὅτι ἔκτοτε ἐμειώθη μᾶλλον ἢ ἐπροόδευσε.

Βεβαίως καὶ ἄλλαι κυραὶ Ἑλληνίδες ἴδρυσαν ἔκτοτε ἀνώτερα Παρθεναγωγεῖα καὶ τὰ ὀνόματα Σουρμελή, Λασκαρίδου, Κεχαγιᾶ, Σιμπούλου, Σκορδέλη καὶ Φουντουκλή ἔχουν τὴν θέσιν των εἰς τὴν εὐγνωμοσύνην τῶν γυναικῶν τῆς Ἑλλάδος, διότι με ἀληθεῖς θυσίας καὶ ἀγῶνας, χωρὶς προνόμια καὶ δωρεᾶς καὶ Κυβερνητικὰς ἐπιχορηγίας εἰργάσθησαν διὰ τὴν ἀνωτέραν μόρφωσιν τῶν Ἑλληνίδων μας.

Ἄλλὰ τὸ Κράτος, ἡ ἐπίσημος Ἑλλὰς ἐφάνη ἀδιάφορος, ἀμέτοχος, οὐδετέρα εἰς κάθε πρόδουον πνευματικὴν τῆς γυναικός. Γυμνάσια ἀρρένων, καὶ εἰς πόλεις ἀκόμη ὅπου ὁ ἀριθμὸς τῶν καθηγητῶν ἦτο ἀνώτερος ἀπὸ τῶν μαθητῶν, διδασκαλεῖα, πολιτεχνεῖα, ὅλα διὰ τὴν μόρφωσιν τῶν ἀρρένων. Τὰ κορίτσια ἔμεναν, φαίνεται, εἰς τὴν ἀντίληψιν τοῦ κράτους κατὰ παρόμοιον με τὴν τσοῦπα με συμπάθειο

τῶν χωρικῶν τῆς Ἀττικῆς, οἱ ὅποιοι μετροῦν τὰ παιδιὰ των μὲ τὸ ἀγόρρα μόνον καὶ μὲ ἐντροπήν, ὡς στίγμα τῆς οἰκογενείας των, ἀναφέρουν καὶ τὸ ὄνομα τῆς τ σ ο ὕ π α ς τελευταίως.

Ἐνθούμαι ὅτι πρὸ χρόνων ἕκαμνα τὴν παρρησίαν αὐτὴν εἰς τὸν μακαρίτην Γεροκωστόπουλον. ὑπουργὸν τότε τῆς Παιδείας, μετὰ τοῦ ὁποίου μοῦ εἶχεν ἀνατεθῆναι νὰ συνεργασθῶ διὰ κάποιον μεταρρυθμιστικὰ ἐπὶ τὸ πρακτικώτερον νομοσχέδιον τῆς γυναικείας ἐκπαιδεύσεως.

Ὁ εὐφύεστατος ἐκείνος πολιτευτὴς γελῶν διὰ τὴν παρομοίωσιν μοῦ ἀπήντησεν: Τὰ γυνάσια μᾶς τὰ ζητοῦν οἱ ψηφοφόροι. Λάβετε καὶ σεῖς δικαίωμα ψήφου καὶ θὰ ἔχετε γυμνάσια καὶ λύκεια καὶ ἐπαγγελματικὰ καὶ οἰκοκυρικὰ σχολεῖα διὰ τὰς γυναῖκας. Ἄπ' ἐκεῖ πρέπει νὰ ἀρχίσετε.

Ἐκτοτε, ἀφοῦ περίπου εἰς δύο τρεῖς ἄλλους ὑπουργοὺς Παιδείας εἶχα ἀναφερθῆναι, μετὰ τὸν μακαρίτην δὲ Πετρίδην καὶ νομοσχέδιον ἐπαγγελματικῆς καὶ οἰκοκυρικῆς μορφώσεως εἶχαμεν καταρτίσει, — τοῦ ὁποίου τὴν εἰσαγωγὴν ὁ θάνατος ἐματαίωσε — ὁμολογῶ ὅτι δὲν εἶχα πλέον καμμίαν ἐλπίδα, ὅτι ἡ Ἑλλάς ἢ ἐπίσημος θὰ ἐλάμβανε ὑπ' ὄψιν τῆς καὶ τὰς γυναῖκας.

Ἀλλὰ ἰδού τὰ νομοσχέδια τοῦ κ. Στάη, τὰ ὅποια δὲν ἐγράφησαν μόνον, ἀλλὰ ὑπεβλήθησαν εἰς τὴν Βουλὴν καὶ ἐλπίζομεν ὅτι θὰ ψηφισθῶν, ἀποτελοῦν μίαν τελείαν ριζικὴν ἀναγέννησιν διὰ τὴν Ἑλληνίδα.

Καὶ ὀφείλουσαν νὰ ψηφισθῶν ἐκ τῶν πρώτων, διότι εἶναι τὰ μόνα, εἰς τὰ ὅποια δὲν χωρεῖ οὔτε ἀντιπολίτευσις, οὔτε κωλυσιεργία, οὔτε δημοκοπία, οὔτε τίποτε ἄλλο ἀπὸ τὰ συνήθη τεχνάσματα, τὰ ὅποια ἐμποδίζουν τὴν ἐπιψήφισιν ἄλλων νόμων. Ἐδῶ πρόκειται δι' ἕνα ζήτημα τῆς χώρας ἔθνικόν. Κάτι παρόμοιον μὲ τὸ ἂν εἶχαμεν πρὸ τῶν πυλῶν τῶν Ἀθηνῶν σύνταγμα Βουλγάρων.

Καὶ ἡ ἐγκατάλειψις τῆς γυναικὸς εἰς τὴν τύχην τῆς ἀπὸ τὸ κράτος, τώρα μὲ τὰς βιοτικὰς ἀνάγκας μᾶς καὶ μετὰ τοὺς νέους ὄρους τῆς ζωῆς, εἶναι, οὔτε πολὺ, οὔτε ὀλίγον, αὐτὴ ἡ ὑπονόμευσις τῶν θεμελιῶν τῆς οἰκογενείας, αὐτὴ ἡ χρεωκοπία τοῦ γάμου, αὐτὴ ἡ μείωσις τοῦ πληθυσμοῦ, αὐτὴ ἡ φυλῆς κατάπτωσης καὶ ἐξασθένεισις. Εἰς τὴν περίστασιν αὐτὴν εἶναι καιρὸς καὶ αἱ Ἑλληνίδες νὰ δώσουν σημεῖα ζωῆς, καὶ ὑπάξεως. Ἄς γείνουσαν διὰ τὴν ἐξαιρετικὴν αὐτὴν στιγμήν, εἰς τὰ σπῆτια των, εἰς τοὺς κοινωνικοὺς κύκλους των, εἰς τὴν Βουλὴν αὐτὴν ἀκόμη, κάτι παρόμοιον μὲ τὰς σουφραζέστ τοῦ Λοιδοῦ. Ἐκεῖναι ζητοῦν δικαίωμα πολίτου. Ἡμεῖς ζητοῦμεν δικαίωμα ζωῆς καὶ ὑπάξεως

διὰ τὰ κορίτσια μᾶς, διὰ τὰς μητέρας καὶ τὰς συζύγους τῆς αὔριον. Ἐκεῖναι ζητοῦν ἔδρας εἰς τὸ Κοινοβούλιον. Ἡμεῖς ζητοῦμεν διὰ τῆς ἐπιψηφίσεως τῶν εἰσαχθέντων νομοσχεδίων ἐδραῖωσιν τῶν σειομένων θεμελιῶν τῶν σπιτιῶν μᾶς, καὶ ἠθικὴν ἀνύψωσιν καὶ μόρφωσιν καὶ ἐξασφάλισιν τῶν γενεῶν τῆς αὔριον.

K. PAPPEN

ANGÉLICA KAUFFMANN

ΠΡΟ ΤΙΝΩΝ ἡμερῶν, ἂν καὶ ὀλίγον ἄργα, ἐρωτήσθη εἰς τὴν Ἑλβετίαν καὶ Αὐστρίαν ἢ ἑκατονταετηρὶς τῆς θελκτικῆς καὶ μεγάλης ζωγράφου, Ἀγγελικῆς Kauffmann, εἰς τὴν ὁποίαν ἡ τύχη ἐφάνη μὲ ὄλας τῆς τὰς λαμπρότητας καὶ ὄλας τῆς τὰς δυστυχίας. Εἰς τὸν βίον τῆς αἱ θλιβερώτεροι σελίδες ἀνακατεύονται μὲ τὰς λαμπρότερας καὶ ἐνδοξότερας τῆς γυναικὸς καὶ τῆς ζωγράφου.

Ὅλα τὰ εἶχεν ὑπὲρ αὐτῆς, ὠραιότητα, φωνὴν γοητευτικὴν, χρωστῆρα ἀπὸ τοὺς ὀλίγους. Τὴν ἐθαύμαζαν καθημένην ἐμπρὸς εἰς τὴν ὀκρίβαντά της, καὶ τὴν ἐχειροκρότουσαν μὲ ἐνθουσιασμὸν ὅταν καθημένη εἰς τὸ πιάνο της, ἐτραγουδοῦσε μίαν βενετσιάνικην καντζονέτα ἢ κανέναν χαριτωμένο τραγουδάκι τοῦ Τυρόλου. Ὁ Reymonds ἕκαμε τὴν εἰκόνα της, οἱ δικησιμότεροι λιθογράφοι ἐφιλονεῖκουσαν ποῖος θὰ ἔχη τὸ δικαίωμα νὰ ἀναπαραστήσῃ τὰ ἔργα της, καὶ αὐτὴ ἡ τύχη περνούσε μειδιῶσα ἀπὸ τὸ ἐργαστήριόν της, μέσα εἰς τὸ ὁποῖον ἡ ἀδελφὴ Γεωργίου τοῦ III, ἡ θελκτικὴ Δούκισσα τοῦ Devonshire ἤρχετο νὰ ποζάρῃ ὅταν ἐν φοβερῷ κτύπημα τῆς μοίρας ἦλθε νὰ καταστρέψῃ ὄλα αὐτὰ καὶ νὰ συντρίψῃ τὴν εὐτυχισμένην αὐτὴν ὑπαρξίν μὲ τὴν λυπηροτέραν καὶ ρωμαντικωτέραν ἱστορίαν, ὅπου ἤμπορεῖ νὰ συμβῆ εἰς μίαν γυναῖκα.

Εἰς τὸ Λονδῖνον ἔπειτα ἦλθε μαζὴ μὲ τὴν Λαίδην Wentworth ἐγνώρισε ἕνα κομψὸν νέον, ὁ ὁποῖος ἔφερε μὲ ὑπερηφάνειαν τὸν τίτλον τοῦ κόμητος τοῦ Horn. Ἦτο ὠραῖος, ἔξυπνος καὶ ἡ Ἀγγελικὴ, τῆς ὁποίας τὰ εἰκοσι ἐπτὰ χρόνια ἤθελεν ἔρωτα, ὅταν τὸν εἶδε ἐπληγώθη ἀπὸ τὸ μυθολογικὸν βέλος. Ὁ ξένος γόνις, ὁ τελευταῖος οὗτος Σουηδός, ἀνταπεκρίθη εἰς τὰ αἰσθημὰτα, τὰ ὅποια μὲ τὴν παιδικὴν ἀφέλειαν τῆς ψυχῆς της, ἡ καλλιτέχνις δὲν ἐζήτει νὰ κρύψῃ. Ἐκτὸς δὲ τούτου τὰ θυμὰσια ξανθὰ μαλλιά της, τὰ ὅποια ἐφαίνοντο ὡς ἐλαφρὸ χρυσάφι, ὀλόγυρα στὸ παρθενικὸ μέ-

τωπο της, τὰ θεῖα γαλανὰ μάτια της, τὸ ἀγαλματῶδες σῶμα της, τὴν ἕκαμνην τὸσον θελκτικὴν, ὥστε ἄνθρωπος θὰ τὴν ἠγάπα.

Ἰπανδρεύθησαν, ἢ τοὺς ὑπάνδρευσαν, ἀλλὰ τὴν ἐπομένην τῶν γάμων των, ἡ δυστυχὴς κόμησσα τοῦ Horn, ἔμαθεν ὅτι ὁ λατρευτὸς της, ὁ ὠραῖος Φρειδερίκος, δὲν ἦτο πλὴν ἕνας τυχοδιώκτης, ἕνας ὑπηρέτης μεταμορφωμένος εἰς μεγιστάναν. Ὀλίγον ἔλειψε νὰ ἀποθάνῃ ἀπὸ τὴν λύπην της καὶ ἀπὸ ἐντροπήν. Ἐδιώξε τὸν ἀπατρόπαιον ἀπατεῶνα, χωρὶς ἑμῶς νὰ ἠμπορῇ νὰ διώξῃ καὶ τὴν ἀνέμνησίν του. Μόνον ἡ τέχνη τὴν ἕκαμε νὰ τὸν λησμονήσῃ. Καὶ ὅμως τῆς ἐχρειάσθησαν δεκατρία ἔτη διὰ νὰ τὰ κατορθώσῃ. Καὶ τότε μόνον ἐζήτησε τὸ διαζύγιον καὶ διὰ νὰ ἀποφύγῃ τὴν μόνωσιν ἐδέχθη νὰ ὑπανδρευθῇ ἕνα πλαιῖον φίλον τοῦ πατέρα της, τὸν Ἀντώνιον Ζούκη, καλλιτέχνην μέτριον, ἀλλ' ἀφωσιωμένον φίλον ὁ ὁποῖος πρὸ καιροῦ προσεφέρθη νὰ τὴν παρηγορήσῃ, καὶ νὰ δώσῃ, αὐτὸς ὁ ζωγράφος τῶν ἐρείπιων, νέαν ζωὴν εἰς τὰ ἐρείπια τῆς καρδίᾳς της. Ὁ συμπατριώτης τοῦ Guardi y' Tiepolo τὴν ἔφερεν εἰς τὴν Ἰταλίαν, εἰς τὴν Βενετίαν καὶ ἔπειτα εἰς τὴν Ρώμην, ὅπου τὸ ἐργαστήριόν της ἔγινε μετ' ὀλίγον τὸ πλέον συνηθισμένον τῆς Ἀθηνάτου Πόλεως. Αἱ δυστυχίαι τῆς Ἀγγελικῆς, ὅσον καὶ τὰ ἔργα της τὴν εἶχαν κάμει ἐνδοξον. Ὅλοι ἤθελεν νὰ τὴν γνωρίσουν καὶ νὰ γνωρίσουν ἐπίσης τὸν γενναῖον Ζούκη. Ὁ Goethe, ὁ ὁποῖος ἦλθε εἰς τὸν τόπον τοῦ ἡλίου, νὰ βγάλῃ ἀπὸ τὴν μνήμην του τὴν Αἰλιάν Schoeneman ἢ καμμὴν ἄλλην ἀπὸ ἐκείνας ὅπου τὸν ἐνέπνευεν δὲν ἔλειψε νὰ κάμῃ τὴν γνωρίμιαν της. Ἐγένετο ἡ ὁδηγὸς του εἰς τὰς ὠραίας ἐξοχὰς καὶ τὰ πλούσια ῥωμαϊκὰ μουσεῖα, καὶ ἐκεῖνος τὴν ἔφαλλεν ὡς τὴν μουσικὴν τῆς γερμανικῆς ζωγραφικῆς.

Ἐἶνε, λέγει εἰς τὸ Ἡμερολόγιόν του, ἀπιστεύτου μετριοφροσύνης καὶ εὐκρίστου πολὺ εἰς ὅ,τι εἶναι ὠραῖον καὶ τρυφερόν.

Ἦτο ἀκόμη πολὺ ὠραία καὶ ὅταν ὁ ποιητὴς τοῦ Weimar τῆς ἐδιάβαζε τὴν Ἰφιγένειάν του, ἔκλαιεν, ἐνθυμούμενη τὰς ἰδικὰς τῆς δυστυχίας. Δὲν εἶναι ἄλλως βέβαιον, ἐὰν ὁ Γκαίτε δὲν ἐτρώθη καὶ ἀπὸ αὐτὴν.

Ἡ Ἀγγελικὴ ὅμως δὲν εἶχε ἀκόμη τελειώσει μὲ τὴν δυστυχίαν, ἡ τύχη δὲν τῆς ἐμειδίκασε πλὴν διὰ νὰ τὴν κτυπήσῃ μὲ νέον κτύπημα. Τὸ 1705 ἀπέθανεν ὁ εὐγενὴς Βενετός, ἔπειτα ἀπὸ ὀλίγον ἔχασεν ὅλην τὴν περιουσίαν της, καὶ τὸ κτύπημα αὐτὸ τὸ ὑπέφερε μὲ γενναϊότητα. Ὅταν καὶ αὐτὴ ἀπέθανε ἡ Ἀκκλημὶξ τοῦ Ἀγίου Λουκά ἐζήτησε νὰ

H. A. B. Y. Η ΠΡΙΓΚΗΠΙΣΣΑ ΑΛΙΚΗ

τὴν κηδεύσῃ δι' ἐξόδων της, καὶ ὅπως εἰς τὴν κηδείαν τοῦ Ραφαήλ, ἔφεραν πίσω ἀπὸ τὸ φέρετρόν της τὰ δύο τελευταῖα ἔργα της.

Τὰ ἔργα της—δὲν ὀμιλῶ διὰ τὴν ἡρωϊκὴν ζωγραφικὴν της τὸν Ἀρειμάνιον, καὶ τὴν κηδείαν τῆς Παλλάδος—εἶνε γεμάτα ἀπὸ ἀπλότητα καὶ χάριν καὶ αὐταὶ αἱ ἀρεταὶ των τὰ προστατεύουν ἀπὸ αὐστηροτέραν κριτικὴν.

Ἐὰν ὁ πολὺ αὐστηρὸς χρωστῆρ τῆς ἱστορίας ἦτο πολὺ βάρυς διὰ τὸ γεράκι της, τοῦλάχιστον ὡς προσωπογράφος, ἰδίως γυναικῶν καὶ παιδιῶν, ὑπῆρξεν ἐξοχος. Καὶ εἰς τὸ εἶδος αὐτὸ ἔχει τὰς μεγαλειτέρας ἐπιτυχίας καθὼς τὴν θυμωσίαν ἐκείνην προσωπογραφίαν τῆς βαρῶνης Krudner καὶ τῆς κόρης της, τῆς τὸσον ἀπλῆς καὶ τὸσον ἀληθινῆς. Ὁ χρωματισμὸς εἶνε ἄτονος, τὸ σχέδιον ὄχι τὸσον σταθερόν, ἀλλὰ τὸ θέλημα ἄριστον. Ἐμπρὸς εἰς τὸ φωτεινὸν καὶ χαριτωμένον αὐτὸ σύμπλεγμα ἐλησμονήσε τὰς θεωρίας καὶ τὴν διδασκαλίαν τοῦ Ραφαήλ, διὰ νὰ ὀμιλήσῃ μόνη ἢ τρυφερότης τῆς ψυχῆς της καὶ διὰ τοῦτο μένει τὸ ἀριστούργημα, ὄχι μόνον τῆς ἐποχῆς της, ἀλλ' ὅλων τῶν ἐποχῶν καὶ τῆς δίδει τὴν σφραγίδα τῆς δόξης.

(κατὰ μετάφρασιν)

Εἰρήνην Νικολαΐδου.

ΚΑΡΜΕΝ ΣΥΛΒΑ, ΒΑΣΙΛΙΣΣΑ ΤΗΣ ΡΟΥΜΑΝΙΑΣ

ΕΛΙΣΑΒΕΤ

Ἐπὶ τῇ δεκατηγίδι τοῦ θανάτου τῆς αὐτοκράτειρας

ΥΠΟ «ΚΑΡΜΕΝ ΣΥΛΒΑ»,

(Βασιλίσσης Ἐλισάβετ τῆς Ρουμανίας)

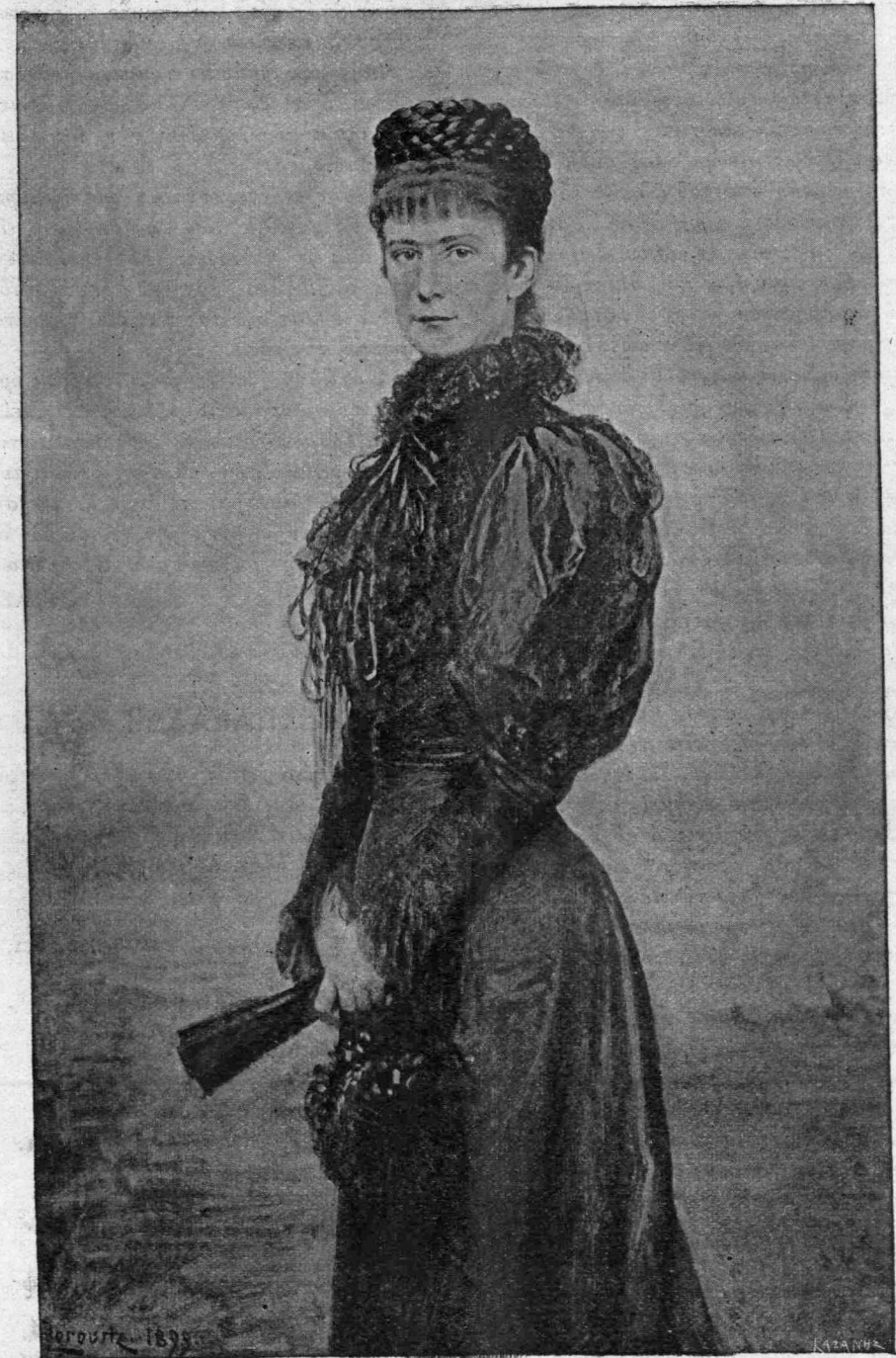
(ἐκ τοῦ γερμανικοῦ).

ὦ Χαίνε, ἀγαπημένε, πολύτιμε Χαίνε! ἄνε φώνησά, τί κάμνουν! Σὲ καταβιβάζουν ἐκ τῆς θαυμασίας τοποθεσίας, τὴν ὁποίαν ἡ βασιλικὴ ποιήτρια σου προώρισεν. Ἦθελε τὴν θάλασσαν πρὸ τῶν ποδῶν σου νὰ ἀπλώνη, ἵνα τὰ βεβαρυμμένα σου βλέμματα τὸ τελευταῖον ἐσπερινὸν φῶς αἰωνίως ἀπολαμβάνουν!

ὦ Χαίνε! Καὶ σὺ δὲν ἔκαμες καμμίαν ἀντίστασιν, ὅπως μερικοὶ ἄγιοι, ἀρνούμενοι νὰ ἐγκαταλείψουν ὠρισμένον τόπον. Τί θέλει αἰσθανθῆ

ἄρα γε ἡ βασιλικὴ σου φίλη, εἰς αὐτὸ; Μειδιάσας ὑπερηφάνως ἐψιθύρισεν: Ἡ βασιλικὴ ποιήτρια βλέπει μαζὴ με ἐμὲ ἄλλους κόσμους παρὰ τὴν μικρὰν ἐπίγειον θάλασσαν. Πλανώμεθα ἀπὸ Ἡλίου εἰς Ἡλίον καὶ τὰ ἀκούραστα βλέμματά μας δὲν κλείουν πλέον ποτέ.—ὦ Χαίνε! Ἄλλ' εἰς τοὺς ἀνθρώπους ἦτο εὐεργετικὸν νὰ γνωρίσουν ποῖον διαρκὴ θρίαμβον τὸ βασανισθὲν σῶμά σου ἐώρτασεν!—Τὸ σῶμα παντελῶς θέλομεν λησμονῆσει ἡ βασιλικὴ ποιήτρια καὶ ἐγώ. Γνωρίζομεν ὅτι ὑπεβλήθημεν εἰς βαρεῖαν δοκιμασίαν, διὰ νὰ μὴ πιστεῦσωμεν ἑαυτοὺς Θεούς. Ἄλλ' ἐλεύθεροι τώρα μετεωρούμεθα εἰς φωτοβόλους ἀκτῖνας, ἀδιαφοροῦντες ἐὰν μικρὸν μας τεμάχιον μαρμάρου κείται ἐδῶ κ' ἐκεῖ».

Οὕτω μὲ παρηγόρησεν ὁ ὑπέροχος ποιητής, ὁ

Ἡ ΕΛΙΣΑΒΕΤ ΤΗΣ ΑΥΣΤΡΙΑΣ

αυτή καρδιά. Εκείνο που δεν είπεν, είναι ό,τι μου έπρότεινε να σε υιοθετήση και να μοιράση τὰ εκατομμύρια του εις έσένα και εις τήν Καίτην.

(Ακούεται τὸ ηλεκτρικὸ κουδούνι).

Παύλος (εις τὸ τηλέφωνον μὲ τὰ ακουστικὰ εις τὰ αὐτὰ) Ποιὸς; (Ακούει) (έπειτα ἀπὸ λίγο) ὁ ρέπορτερ ποιᾶς Ἐφημερίδος; (Ακούει) Μάλιστα; "Ἐς ἔλθῃ" (φεύγει ἀπὸ τὸ τηλέφωνον μὲ ὕφος κάπως ἀπελπισμένον).

Μαρία. Πάλι συνέντευξις! Καὶ ἐδέχθης βέβαια;

Παύλος. Ναί, μητέρα μου. Γιατὶ ξέρω πὼς θὰ σὲ δυσαρестώσω ἀν δὲν ἐδεχόμουν. Ἐχεις τέτοια ἀδυναμία μὲ ὄλο τὸν ἐδῶ κόσμον, ὥστε μου φαίνεται, πὼς κάθε ἄρνησις καὶ στὸν τελευταῖον ἄνθρωπον τοῦ τόπου θὰ σοῦ προσενόση μεγάλη λύπη.

Μαρία. Ἐχεις δίκην, παιδί μου. Ἐδῶ καὶ ἡ πέτρας ἀκόμη μου φαίνεται νὰ χουν ὠραία ψυχή....

Παύλος. Μερικὲς πέτρας, ναί! τὸ παραδέχομαι. Ἐκείνες ἔξαφνα ποὺ βαστοῦν τὸν Παρθενῶνα.... Μὰ ὄχι πάλι ὑπερβολές, μητέρα μου.

Μαρία. Αἴ! παιδί μου! Ἐχεις δίκην. Ἐσὺ δὲν ξέρεις τὶ θὰ πῆ νουσταλγία τῆς πατρίδος σου; τῆς γῆς ὅπου γεννήθηκες, ὅπου μεγάλωση, ὅπου ὠνειρεύθηκες τὴν πρώτην τῆς ζωῆς σου χαράν, ὅπου ἐπόμενες, ὅπου ἐπρώτο-κλαψες. Δὲ ξέρεις τὶ θὰ πῆ δίψα, ν' ἀκούσης νὰ μιλοῦν τῆ γλώσσά σου, νὰ αἰσθάνονται ὅπως αἰσθάνεσαι καὶ σύ, νὰ ζοῦν μὲ τὰ δικά σου τὰ ἰδανικά. νὰ ποιοῦν μαζὴ σου γλὰ ἓνα κοινὸ πόνον! Δὲν ξέρεις τί θὰ πῆ ἔξορία εἴκοσι χρόνων, ἀπὸ τὸ σπίτι σου, ὅσο φτωχικὸ κ' ἂν ἦταν, ἀπὸ τοὺς δικούς σου, ὅπου τοὺς ἔχασες ἓνα ἓνα, χωρὶς ἐλπίδα νὰ τοὺς ξαναῖδῃς....

Παύλος (δακρύζει). Μανούλα μου, καλή μου μανούλα!

Μαρία (περισσότερο συγκινημένη).

Ναί! Κι' ὁ τελευταῖος ἄνθρωπος ὅπου μιλεῖ ἔστὸ δρόμον, μου φαίνεται ὅταν νὰ σκορπίζη ἀρμονίες μουσικῆς τριγύρω μου! (κτυπᾷ ἢ θύρα)

Παύλος Ἐμπρός.

Δημοσιογράφος (εἰσέρχεται).

Μαρία. Ὡρίστε, κύριε... (τοῦ δίχνει κάθισμα).

(Δημοσιογράφος τείνων πρὸς αὐτὴν τὸ ἐπισκεπτήριόν του).

Μαρία. Περιττόν, κύριε! Ὅλοι σας ἔχετε γράψει τόσα ὠραία πράγματα γιὰ τὸν Παῦλον, ὥστε νὰ μὴν εἰσθε ξένοι γιὰ μᾶς. Μᾶς συνδέει ἡ ἐκτίμησις, ἡ εὐγνωμοσύνη.

Δημοσιογράφος. Θαυμασία ἰδέα! (σημειώνει εἰς τὸ καρνέ του).

Παύλος (έρχεται μὲ μιὰ φωτογραφία στὸ χέρι).

Μαρία. Παῦλε, παιδί μου σὲ παρακαλῶ...

Παύλος. Ἐλάτε, Κύριε, ἐδῶ ἡ μετριοφροσύνη τῆς μητέρας θὰ μᾶς ἐμποδίση νὰ τὰ ποῦμε. Ἄν θέλετε νὰ περάσετε εἰς τὸ δωμάτιόν μου.

Δημοσιογράφος (ὑποκλινόμενος). Χαίρετε, Κυρία. Καὶ σᾶς εὐχαριστῶ.

Μαρία! (συνοδεύει αὐτὸν μέχρι τῆς θύρας). Παρακαλῶ. Κύριε, μὴ πιστεύετε εἰς ὅσα θὰ σᾶς πῆ τὸ κακὸ αὐτὸ παιδί. (Ἐπηρέτης κτυπᾷ)

Μαρία. Ἄλλος. Θεέ μου! εἶμαι ἀφανισμένη ἀπὸ τὰς συγκινήσεις... ἔμπρός.

Ἐπηρέτης (εἰσέρχεται). Κυρία, ἓνας κύριος ζητεῖ νὰ τὸν δεχθῆτε. Λέγει ὅτι ἦναι ἀπολυτος καὶ ἐπείγουσα ἀνάγκη νὰ τὸν δεχθῆτε. Ἐχει ἔλθει τόσες φορές.

Μαρία. Θὰ εἶναι πάλι κανεὶς δημοσιογράφος, χωρὶς ἄλλο. Ὅ ἓνας πάει καὶ ὁ ἄλλος ἐρχεται. Ἄς ἔλθῃ. (Ὁ ὑπηρέτης ἐξέρχεται) οἱ καυμένοι γράφουν μὲ τόση καρδιά γιὰ τὸν Παῦλον. (κτυπᾷ ἢ πόρτα).

Κώστας (εἰσέρχεται μὲ γκριζὰ γένεια καὶ μὲ gris costume).

Μαρία (τὸν βλέπει) Ὁ κύριος! Ἄ! Θεέ μου!

Κώστας. Κώστας Μεμιδῶφ.

Μαρία (κλονίζεται καὶ ρίπτεται εἰς ἓνα καθίσμα).

Κώστας. Ἐγὼ, Μαρία. Ἐνας μεγάλος ἔνοχος κ' ἓνας μεγάλος δυστυχῆς.

Μαρία. Δυστυχῆς!

Κώστας. Πολύ, Μαρία. Ἐνας ναυαγὸς τῆς ζωῆς, ποὺ ἔζησε τῆς ὀκτῶ αὐτῆς ἡμέρες τῶν ἀγώνων ὅταν κολασμένος. Ποῦ μέσα κεῖ, εἰς τὴν λευκὴν τοῦ Σταδίου λάμπει, στὴν εορτὴ τῆς ὡμορφῆς νεότητος, στὴ δόξα τὴν ὑπέρλαμπρη τοῦ ἀθλητισμοῦ, ἐννοίωσεν ὄλη τὴν ἀθλιότητα τῆς ἰδικῆς τοῦ τῆς ζωῆς, ὄλο τὸ πόνον καὶ τὴν ἀπόγνωσι μιᾶς εὐτυχίας, ὅπου αὐτὸς κατέστρεψε μὲ τὰ ἴδια του τὰ χέρια.

Μαρία. Ἄλλα ποιὸς σοῦ εἶπε;

Κώστας. Ἡ καρδιά μου, Μαρία, ἡ καρδιά μου. Γιατὶ μέσα στὰ βᾶθη τῆς ἐφύλαξα πάντα ἓνα μικρὸ κ' ἄγνόν κ' ὠραῖο μέρος, κ' ἔκρυψα κεί ὅ,τι ἀπὸ τὴν ἀνάμνησίν σου μοῦ ἔμεινε καλὸ κ' εὐγενικό. Ναί! μέσα στὴ ζωῆ μου, τὴν ψεύτικη, τὴν κτηνώδη τῶν εἴκοσι αὐτῶν χρόνων, ἢ μόνες στιγμῆς ἀληθινῆς χαρᾶς ποὺ αἰσθάνθηκα, ἦσαν ἐκείνες ποὺ μοῦ θύμιζαν τὴν περασμένη μᾶς εὐτυχία. Τὰ γραμματάκια τοῦ παιδιοῦ μου, ποὺ ῥοχνοῦσαν τακτικὰ μὲ τὴν ἀπόφασιν

χρόνον, γιὰ νὰ μοῦ ποῦν, Μαρία, πὼς μὴ μεγάλη καρδιά, μὴ μῆτέρα ὑπέροχη ἐπάλοιε ἐκεῖ κάτω κ' ἐνικούσε. Ἡ φωτογραφίαις ποὺ μουστελνες τοῦ παιδιοῦ αὐτοῦ, ποὺ ἦταν τὸ παιδί μου, Μαρία, καὶ ποὺ θὰ τὸ ξεχνοῦσα ἀκαρδὸς ὅπως εἶμουνα, ἀν ἐσὺ δὲν ἐφρόντιζες νὰ μοῦ τὸ θυμίζης καὶ νὰ μὲ κάνης νὰ τὰ γαπῶ. Ὅλα αὐτὰ ὑψωσάν μέσα στὴν ψυχὴν μου ἓνα θρόνον ξεχωριστό, καμωμένο ἀπὸ ἀχτίνες φωτεινῆς κ' ἀπὸ τρυφερότητα κ' ἀπὸ στοργὴ πατέρα, ποὺ μέσα εἰς τὴν τρέλλα τῆς ζωῆς τῆς ψεύτικης καὶ μέσα ὅτων φρικτῶν ὀργίων τὴν κούρασι καὶ τὴν ἐξάντλησι καὶ τὴν ἀγῆτα μοῦδιδε πάντα τὴν ἐλπίδα μιᾶς ζωῆς ποὺ θάμοιαζεν ἀνάστασι.

Μαρία. Ποῦ μὲ τὸ σκάνδαλον τὸ φοβερὸ ἐκεῖνο ἔσβυσε. ἐχάθηκε. Ὅς τότε τὸ παιδί μου ἤξερεν πὼς εἶχε ἓνα πατέρα δυστυχῆ. Μὰ ἀπὸ τότε ποὺ τὸ φρικτὸ τὸ σκάνδαλον ἔσβυσε καὶ τὸ ἴδιό μου τ' ὄνειρον ἐκεῖνο μιᾶς νέας καὶ εὐτυχισμένης χαραινῆς, ἀπὸ τότε ποὺ κ' ἴδιές μου ἢ ἐλπίδες χάθηκαν, τὸ παιδί μου ἔμαθε πὼς δὲν εἶχε πειὰ πατέρα.

Κώστας (σκύφτει ὡς ἔνοχος). Ναί! ἦταν φρικτό! Εἶχα γίνει πειὰ τὸ κτήνος, τὸ ἀκράτητο. ποὺ πίνει καὶ παίζει καὶ πλαστογραφεῖ, ὅπου δὲ σταματᾷ μπροστὰ σὲ καμμιὰ ἀτιμία, ποὺ βλέπει γύρω του κ' ἐμπρὸς του καὶ πίσω του μιὰ ἄβυσσον, ἓνα σκοτάδι μιὰ κόλασι (κλαίει). Ὡ Μαρία, γιατί νὰ φύγης καὶ νὰ μ' ἀφήσης μόνο; Ἐσὺ θὰ μ' ἐσώζεις, ἀν ἔμενες;

Μαρία. Ἐφυγα γιὰ νὰ σώσω τὸ παιδί μου. Γιὰ νὰ μὴ γίνω κ' ἐγὼ ὄταν τῆς γυναῖκες ποῦχες γύρω σου. Τὸ ψέμα γεννᾷ τὸ ψέμα κ' ἡ ἀτιμία τὸν ψυχικὸ θάνατον. Κ' ἐγὼ ἤθελα νὰ σώσω τὴν ψυχὴν μου καὶ τὴν ἔσωσα. Ἐγὼ μέσα στὸ πένθος καὶ στὰ δάκρυα ποὺ ἔζησα εἴκοσι χρόνια τώρα, ἐφύλαξα μιὰ καρδιά μάνας ὡμορφικῆ ἀμολυτῆ κ' ἀγνή. Καὶ σᾶν καθρέπτη καθαρά καὶ ἄδολος, ποὺ βλέπει τὸ παιδί μου μέσα, χωρὶς νὰ κοκκινίζει καὶ χωρὶς νὰ ποῖν. Τὰ παιδιὰ πρέπει νὰ χαίρονται, νὰ γελοῦν, ὅσο εἶναι παιδιὰ ἀκόμη. Δὲν πρέπει νὰ μαυρίζῃ τὴν ὠραία τους ψυχὴ τῆς συμφορᾶς ὁ πόνος. Δὲν πρέπει οὔτε τοῦ πατέρα οὔτε τῆς μάνας ἢ ντροπῆ ἐκεῖνα νὰ πληγώνη.

Κώστας. Τὸ εἶχα καταλάβῃ, πὼς ἔμαθες ἐκεῖνη τὴν καταστροφὴ καὶ εἶχα νοιώσει πὼς δὲν εἶχα πειὰ τὴν ἄδεια νὰ λέγωμαι πατέρας. Καὶ γι' αὐτὸ ἀπὸ τὴν ἡμέρα κείνη τὴν ἀτυχῆ, οὔτε σὲ σένα, οὔτε σὲ κείνον ἔγραφα. Μόνον ἀργὰ καὶ ποὺ ἐμάθαινα ἀπὸ ἓνα φίλον μου στὴν Ἀμερικὴ, τί γίνεσθε. Ἐξαφνα ὀλίγες μέρες πρὶν ἀπὸ τοὺς ἀγῶνας ἔλαβα ἓνα τηλεγράφημα ποὺ

μούλεγε πώς ο γυιός μου έφυγε με τους αθλητάς για τους αγώνες.

Μαρία. Ποιος; Όκ. Δέρβι Ίσως...

Κώστας. Ίσως τώρα στα τελευταία είχα πηλά βαρεθή να ζώ, όπως έξουσα και όπως ζούσαν οι άνθρωποι, που βλέπουν κλεισμένη μπροστά τους κάθε πόρτα και κάθε δρόμο σωτηρίας. Παντού απόπου κι αν έπερασα άφηκα πίσω μου έρείπια Παντού όπου το πόδι μου επέπασε, είχαν φυτρώσει αγάθια φάρμακερά, που πλήγωναν και μένα και όλους τους δικούς μου.

Όταν ή είδησις εκείνη έφθασε, μου φαίνεται σαν να έγίνονταν γύρω μου φώς. Μια τελευταία έλπιδα ζωής καλής. Ζωής ώσαν εκείνη που ζήσαμε μαζί της πρώτες μέρες του γάμου μας. μου φάνηκε σαν να φωτοβολούσε στην ψυχή μου. Δεν έχασα καιρό. Έφυγα άμέσως. Κ' έφθασα εδώ την πρώτη μέρα των αγώνων Κ' άμέσως χωρίς στιγμή ν' αφήσω, έτρεξα στο Στάδιον.

Μαρία. Κ' ήσουν εκεί! Κ' είδες τον θρίαμβον του Παύλου μας! Δεν είναι αλήθεια πώς είναι ώραιος και γερός.

Κώστας. Ω Μαρία! Ό,τι κι αν πώ, τίποτα δε μπορεί να συγκριθή με όσα υπέφερα της δέκα αυτές ή μέρες. Τον Παύλο, το παιδί μας, το ανεγώρισα εύθως από την πρώτη ή στιγμή που έπαρουσιάσθηκε στο στίβο, μόλο το ψεύτικο όνομα, που πήρατε, είκοσι χρόνια τώρα. Κ' όμως δεν έτόλμησα ούτε το βλέμμα του να αντικρύσω, ούτε ως ξένος άγνωστος της τύχης, το χέρι του να σφίξω. Και ή καρδιά μου ή νεκρή σε κάθε χαρά και σε κάθε συγκίνησι έλαχταρούσε, έφτερούγιζε, έμεγάλωνε, Μαρία, τόσο που μου φάνηκε... πώς να σου πώ, σαν με τον κόσμο όλο να συμφιλιώθηκε (συγκινείται, κλαίει).

Η Μαρία, (δακρύζει και αυτή και με συγκίνησι τον πλησιάζει) Πτωχέ μου φίλε! Τι μαρτύριον!

Κώστας. Κάθε νίκη του, κάθε φορά που ή σημαία μας,—που τώρα μόλις μέσα εκεί στο Στάδιον την ώμορφα της εκατάλαβα—κάθε φοράν που ύψώνουνταν εις τον ίστό, και τόνομα του Παύλου μας αντιλαλούσε δοξασμένο, μέσα σε όλον του κόσμου εκείνου την αναβολή, μέσα στον ένθουσιασμό τον έξαλλο και τα χειροκροτήματα και την λαχτάρα και την άγια χαρά...

Ω! Μαρία. Μου φαίνονταν πώς κι ή δική μου ή ψυχή, ψηλά εκεί μεγάλωνε και ψήλωνε με το γαλάζιο σύμβολο μιας υπερέφανης στιγμής, και γίνονταν άγνη και ώμορφη και νέα και αναγεννημένη πάλι και ξαναβαφτισμένη μέσα

εις του παιδιού μου τη χαρά, τη νίκη και το θρίαμβο...

Και χθές, Μαρία, κάθε κλαδί άγριελιής της Άλτewς, κάθε στεφάνι απ' αυτά εδώ, ήταν για μένα σύμβολο του μεγαλείου του δικού σου, αλλά και ταπεινώσις και έντροπή δική μου.

Μαρία. Έγώ! Έκαμα άτι θάκανε κάθε μάνα στη θέσι μου.

Κώστας. Όχι, Μαρία, για δε με μένα, τί μ' έκαμεν ή μάνα μου; Για δες την έντροπή μου και την έρημιά και την άπελπισία μου... Η μάνα μου, ή αρχόντισσα, όπως έλεγε, ή ώμορφη της Πόλης, που μουδωκε την άχαρη ώμορφιά της... και τη ψυχή της ράτσας της της έκφυλης, και το μυαλό το χαλασμένο εις τα ψέματα! Η μάνα μου! Άς όψεται! Άς ει'ν καταραμένη!

Μαρία (κλαίει) Ω! μή! δυστυχισμένη! Τι έφταιξε κι αυτή. Έγεινεν ότι την έκαμεν ή πρόληψις ή ψεύτικη και της σκλαβιάς τα σίδερα, και ή παληές ιδέες, και ή τύφλωσις του νού, και του μωρού του κόσμου τα παινέματα...

Κώστας. Ένώ ει'ν Μαρία, μεγάλωσες ένα παιδί, σαν ήρωα, ένα θριαμβευτή της πειό καλής, της πειό άληθινής ζωής, ένα λεβέντη έντυχισμένο και γενναίο και σοφό. Και με τα δυό σου χέρια, ει'ν ή γυναίκα, ει'ν ή μεγάλη της ζωής νικήτρια, το πλούτισες με κάθε πλούτο και με κάθε θησαυρό. Γιατί το ξέρω! Τον έκανες και πλούσιο ει'ν τον Παύλο, ει'ν με τη δουλειά σου, με την τέχνη σου, με τα χρυσά σου χέρια. Και ει'σθε τώρα, έντυχισμένοι σεις οι δυό! Άξια συ μητέρα του παιδιού σου και το παιδί σου άξιο μιάς τέτοιας μάνας! Ω! Μαρία! Γιατί δεν έλυπήθηκες κι μένα, γιατί δεν μ' άγαπούσες τόσο. Γιατί ή μητέρα να σκοτώση τη γυναίκα μέσα στα βάθη της ώραίας σου ψυχής;

Μαρία. Γιατί ήμουν νέα και έγω, με όνειρα και με περήφανη ψυχή. Γιατί ήταν ή αγάπη μου ώραία τόσο, που μόνο εις τα ύψηλά ιδανικά και μόνο στην αλήθεια μέσα εύρισκε τροφή. Γιατί εκαταλάβαινα πώς αν δεν έφευγα εύθως, σιγά, σιγά, θα σ' έπεριφρονούσα και μίσος θα αισθανόμουνα και άποστροφή για σένα. Κ' έφυγα, γιατί έγω δεν έγεννήθηκα για να μισώ εκείνους π' άγαπούσα μια φορά... Γιατί δεν ήθελα τον άνδρα μου, τον πρώτο και τον τελευταίο έρωτά μου...

Κώστας. Μαρία μου, ώστε μπορώ ακόμη να έλπίζω;

Μαρία. Αυτό ήταν το όνειρο που τόσα χρόνια έκαμα. Αυτό ήταν ή ήμέρα που φαντάσθηκα έντυχισμένη και που με τόσην έπερίμενα

χαρά. Νάρθω να σ' εύρω έξαφνα, μάνα υπερέφανη για το παιδί της, το καλό και τίμιο κι εργατικό ή σύζυγο που έμεινε πιστή στον πρώτο και στο μόνο της έρωτα. Και πλούσια όπως ήμαι σήμερα θα σ' έπερνα να φεύγαμε μακριά με μιá καινούρια αγάπη, που τόσο την δύναμωσε του χωρισμού ό πόνος. Εις την λατρεία του παιδιού μας θα έξεχνούσαμεν κι οι δυό όλα τα περασμένα βάσανα.

Κώστας. Λοιπόν, Μαρία μου.

Μαρία. Ω! Θεέ μου! Άν έλειπε από τη ζωή σου, ή συμφορά και ή έντροπή εκείνη! Μα τώρα ό Παύλος ει'ν άνηλις, άμείλικτος εις κάθε ζήτημα τιμής... Και το παιδί αυτό αν μάθη πώς ει'σαι ό πατέρας του, θα μάθη άφευκτα και το τελευταίο σκάνδαλο της ζωής σου. Και δε θέλω έγω, δεν πρέπει, Κώστα, το παιδί σου να σε κρίνη και να σε κατακρίνη.

Κώστας. Δυστυχία μου...

Μαρία. Όχι. Δεν πρέπει να μάθη ό, τι έμαθα έγω, και ό,τι έσυγχώρησα. Αυτός είναι νέος, έντυχισμένος, άδοκίμαστος από τη ζωή και γι' αυτό με χαρακτηρα αλύγιστο.

Κώστας. Ωστε κάθε παρηγοριά και κάθε έλπιδα χάνεται για μένα

Μαρία. Θεέ μου. Δεν ει'ξεύρω τι να πώ! Τι να κάμω. Γίνου γενναίος, Κώστα, για την έντυχία του. Το παιδί μας είναι ή αύριον, είναι ή έλπιδα και ή χαρά. Και μεις ει'μεθα κείνοι που πέρασαν από ένα κακό, σκοτεινό, σάπιο της ζωής μονοπάτι. Είμεθα ή χθές, το παρελθόν. Η ζωή εκείνου πλέει εις το φώς, ενώ ή δική μας είναι βουτηγμένη εις ένα μαύρο σκοτάδι. Και δεν πρέπει, όχι, να συνεφιάση. να σκοτινιάση την έντυχία του παιδιού μας το ιδικό μας ψυχικό νανάγιο... Οι δεσμοί, Κώστα, που ένώνουν τα παιδιά με τον πατέρα και την μάνα πρέπει να ει'νε πλεγμένοι με ώραία και μυρωμένα λουλούδια... Είτε μη, γίνονται άλυσσιδες καταδικών που πληγώνουν και πονούν και πικραίνουν όλη τους τη ζωή.

Κώστας. Έχεις δικιο, Μαρία. Πρέπει να φύγω, δεν έχω θέσιμ εδώ χωρίς να καταστρέψω την έντυχία του. Κολασμένοι σαν και μένα δεν έχουν θέσι εις τον Παράδεισο. Είμαι καταδικασμένος... (Τρέχει έξαλλος προς την θύρα. Η Μαρία σηκώνεται, κάνει ένα άπηλπισμένο κίνημα, του δίδει το χέρι... Εκείνος γυρίζει το άρπάζει. της το φιλεί σαν τρελλός και τρέχει... Ο Παύλος μπαίνει εν τώ μεταξύ στη πόρτα, ό Κώστας όρμά τον άγκαλιάζει, τον φιλεί και φεύγει λέγων). Σε συχαίρω παιδί μου. Ετίμησες την πατρίδα...

(Η Μαρία τρέχει ως για να τον φωνάξη. Ένώ ό Παύλος ρωτά). Ποιός ει'ν αυτός μητέρα,

που μ' έσφιξε με τόσο πάθος στην άγκάλη του; Μαρία (κρατούσα ένα λυγμόν). Ένας ένθουσιώδης θαυμαστής σου, Παύλε, και ένας δυστυχής που είχε κι έχασε ένα παιδί σαν κ' έσένα.

Αύλαία

ΕΕΝΗ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

ΕΥΑ ΝΙΚΗΤΡΙΑ

(Βραβευμένο έργο της Γαλλ. Ακαδημίας)

Η Έλένη πρό πολλού είχε την μυστικήν επιθυμίαν, τόσο μυστικήν ώστε δεν ήθελε να την όμολογήτη ούτε εις τον έαυτόν της, να υπάγη μόνη εις το Παρίσι. Ένόμιζεν ότι θα ήτο πολύ διασκεδαστικήν να αίθανθη έαυτήν όλως διόλου έλευθέραν και χειραφετημένην εις την πόλιν αυτήν. Χωρίς να το έννοη ό κίνδυνος της δοκιμασίας την ει'λκυε.

Δεν έλυπετο, κατά βάθος, ότι ή δεσποινίς Καρόλ άνέβαλλε τον γάμον της. Την έθεωρούσε ως πρόσωπον άναπόσπαστον δια την εύθυμίαν του ταξειδιού. Η Δώρα ήτο άνεψία του κυρίου Ρονάλδου. Άνήκε εις τον ιδιαίτερον αυτόν τύπον των Αμερικανίδων τας οποίας όνόμαζαν εκει κορίτσια του κόσμου.

Από την παιδικήν της ηλικίαν έκαμεν ότι της έπερνούσε από το κεφάλι. Κατ' αρχάς οι γονείς της της έκαναν όλες τας θελήσεις της, έπειτα οι φίλοι της και κατόπιν ό κόσμος. Τουτό ήτο άδυναμία εις τους περιστοιχίζοντας αυτήν και άνωτάτη δύναμις ιδική της; Έγεινεν έγωίστρια από άπλην συνήθειαν να περιμένη τα πάντα από τους άλλους και να μην θυσιάζη τίποτε δι' αυτούς. Έπαίζεν ώραία και καλλιτεχνικά μαντολίνο, αλλά δεν έπινε παρ' μετρίως συμπάνια, διότι ήσθάνετο ότι δεν ει'χεν ανάγκην να της δώση το ποτόν εύθυμίαν και πράγματι ήτο άνεξκντλήτως εύθυμος, το πνεύμα της έσπινθηροβόλει υπό όλες τας μορφάς και άφώπλιζε πάντας. Η δεσποινίς Καρόλ δεν ήτο ώραία, αλλά καθώς το έλεγε και μόνη, άστειευομένη ει'χε έγεννηθη «chic». Είχε σώμα θαυμάσιον, το όποσον με την ηλικίαν θα έγίνετο τελειότερον ήτο άμαζών πρώτης τάξεως και το μόνον νεανικόν της όνειρον ήτο να χάση την περιουσίαν της και να πάη να δείξη το έκτακτο ταλέντό της εις ένα από τα μεγάλα ίπποδρόμια της Ευρώπης, όπου βεβαίως θα την έκανε ένδοξον εκει όταν θα την έβλε-

πε κανείς βραβιεύς, άνθρωπος που θα αγαπούσε τα ζώα, θα την αγαπούσε τρελλά. Έπειτα από τας ιδέας αυτές δεν είχε περιέργον πώς έγύρισε την πλάτην εις τόν κ. Άσκότ και τίσους άλλους.

Ο Ίάκωβος εδείχθηκε ο πλέον άφοσιωμένος ο πλέον επίμονος από τους θαυμαστάς της και επέτυχε να εξυπνήση εις την ψυχήν της και το όποιον όμοιάζε με έρωτα, αν και πολύ όλιγον. Αυτός μόνος έγνώριζε τί του είχε κοστίσει ή κατάσταση αυτή εις στενοχωρίας και θυσίας. Κάτοχος μεγάλης περιουσίας, ένόμισεν ότι δεν είχαν άκόμη να εκλέξη στάδιον έργασίας. Όταν έτελειωσε το Πανεπιστήμιον του Harvoed έζούσε ως νταντής των σαλονιών.

Η Άμερικανίς είναι φύσις πολύ ένεργητική, ώστε της είνε αδύνατον να υποφέρει τον άεργον άνδρα, τον περιφρονεί φανερά, και τον εύρισκει γελοϊόν. Η δεσποινίς Καρόλ ειπε καθαρά εις τον κύριον Άσκότ, ότι ούδέποτε θα έγίνετο ή σύζυγος ενός άεργου. Κι' αυτός άπεφάσισε και συνεταιρίσθη με ένν τραπεζίτην φίλον του, και έπειδή τον έβοήθησε και ή κληρονομική διάθεσις έπειτα από όλίγον καιρόν έγινε, καθώς λέγουν εις τας Ηνωμένας πολιτείας, ένας μεγάλος άνθρωπος του χρηματιστηρίου. Η Δώρα συνεκινήθη τέλος από την μεγάλην αυτήν μεταμόρφωσιν και του έδωκε την χείρα της. Έπειτα φοβερὰ θυμωμένη διότι πρεσύρθη και έθέσμευσε την έλευθερίαν της, τον έκαμε να πληρώση άκριβὰ την νίκην του αυτήν. Ητο μαζή του άπαιτητική, ιδιότροπος. Όταν ήσθάνετο ότι τον έφεραν εις το τελευταϊον όριον της ύπομονής, ήρχετο και του έλεγε, σαν μικρό παιδί, με ύφος όπου έγνώριζε ότι τον άφώπλιζε: «Ίάκωβε, τώρα είμαι καλή. Είμαι φρόνιμη». Δεν του έλεγε τουλάχιστον «θα είμαι καλή» δια να μην αναλάβη καμμίαν ύποχρέωσιν δια το μέλλον, και ο καλός νέος την έσυγχωρούσε πάντοτε. Όπως το είχε δηλώσει εις τον θεϊον της, ή Δώρα δεν είχε άκόμη συναντήση κανένα, ο οποίος να της άρεσε περισσότερο και δεν ήθελε να άφίση τον άρραβωνιαστικό της εις καμμιά άλλη γυναίκα: με δυο λόγια έδωσε το ύψος και το βάθος του έρωτος της. Μια τέτοια άγάπη ήμπορούσε να περιμένη.

Και όταν άπεφάσισα να φύγη δια την Ευρώπην, περισσότερο δια να περιποιηθί την φιλοτιμίαν του κυρίου Άσκότ, παρά από φόβον μήπως την κακολογήσουν, ή Δώρα ειπεν ότι ή ύγεία της μητέρας της την ανάγκαζε να την συνοδεύση εις τα λουτρά του Carlsbad. Η κυρία Καρόλ δεν έζητούσε τίποτε καλλίτερον:

ή Άμερικανίς δια την όποιαν ο ζυγός του γάμου είνε έν τούτοις τόσο έλαφρός, προτιμά πάντοτε να βλέπη την κόρην της να παρατείνη την έλευθερίαν της.

III

Η κυρία Ρονάλδου με την θείαν της και τον αδελφόν της και ή δεσποινίς Καρόλ με την μητέρα της ήταν εις το Παρίσι πρό δέκα πέντε ήμερών. Κατοικούσαν εις ένα μεγάλο διαμέρισμα του ξενοδοχείου Continental, και το θαυμάσιον σαλόνι των ήτο όλον στολισμένον με άνθη και γεμάτο από ώραία πράγματα, τα όποια είχαν ανακαλύψει έδω και εκεί.

Χωριζομένη δια πρώτην φοράν από τον σύζυγον της, ή Έλένη ήσθάνθη με άφοβερή έσωτερική λύπη. Η ψυχή της έλυπείτο και έφοβείτο και ως να κατελήφθη υπό τύφειν, ειπε την τελευταϊαν στιγμήν εις τον κύριον Ρονάλδον:

— Είσαι πολύ βέβαιος ότι το ταξείδι αυτό δεν σε ένοχλεί;

Και εκείνος με την συνήθη του αγαθότητα της απήντησε: Τελείως βέβαιος, αγαπητή μου, αφού το κάνεις δια την ύγείαν σου και προς διασκέδασίν σου.

Και ή Δώρα είχε κάπως μετανοήσει δια την διαγωγήν της προς τον Ίάκωβον. Της ήλθε μάλιστα ή επιθυμία να του πη όπως και άλλοτε: «είμαι φρόνιμη τώρα... είμαι καλή» και να εγκαταλείπη το σχέδιον του ταξειδιού, άλλ' ή ευχαρίστησις την όποιαν έφαντάζετο ότι θα της έδιδε το ταξείδι αυτό, την είχε τόσο δελεάσει, ώστε άπεφάσισε να φύγη.

Όλοι αυτάι αι έντυπώσεις του χωρισμού είχαν λησμονηθί από τας δύο γυναίκας και τίποτε δεν τας έτάραττε πλέον. Με κάθε ταχυδρομείον έγγραφαν μεγάλα γράμματα, εις τα όποια έδιηγούντο ή μία προς τον άνδρα της, ή άλλη προς τον άρραβωνιαστικό της, τι έκαναν λεπτομερώς, και όταν εξετέλουν το καθήκον αυτό, ήσθάνοντο ότι ήσαν λαμπρά με την συνειδήσιν των. Η εποχή δια το Παρίσι είχε αρχίσει, και δεν ήξευραν ποίας διασκέδασεις να εκλέξουν. Ο Κάρολος Beauchamp τας συνώδευε παντού, όπου ήθελαν να ύπάγουν. Ο αδελφός της Έλένης ήτο ένας από τους νέους εκείνους, οι όποιοι μόνον εις την Άμερικην ύπάρχουν και οι όποιοι είνε δημιούργημα των Άμερικανίδων.

Ο Κάρολος ήτο τριάντα οκτώ ετών, με καστανά μαλλιά τα όποια άρχιζαν να άσπρίζουν, με σώμα αδύνατον, αλλά καλοκαμωμένο. Το

άτομόν του όλόκληρον έκαμε έντύπωσιν ένεργείας δραστηριότητος και θελήσεως.

Το πρόσωπον ήτο όλίγον ξηρόν, άλλ' έφωτίζετο από δύο μεγάλα γαλανὰ μάτια, χαρακτηριστικόν της Άμερικανικής φυλής. Εις την φυσιογνωμίαν του καθώς και εις την τής Έλένης υπήρχε κάτι από το λατινικόν θέλητρον, το όποιον και οι δύο είχαν από τους προγόνους των.

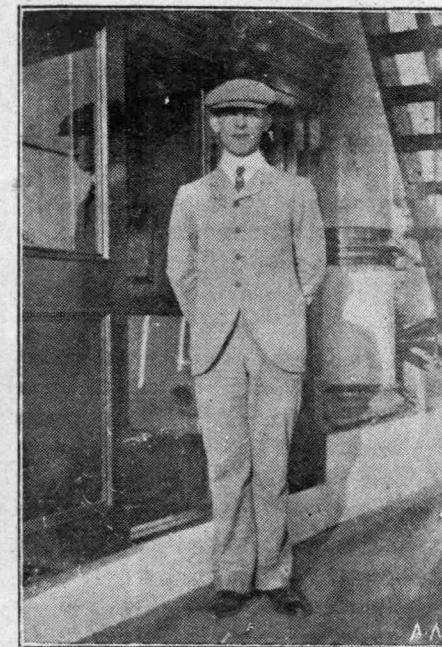
Ο κύριος Beauchamp είχε κάμει περιουσίαν κολοσιάν από εκείνας, όπου έκπλήττων τον παλαιόν μας κόσμο. Ο άγων τον όποιον διεζήγη πρό δώδεκα χρόνων και από τον όποιον δεν ήμπορούσε να υποχωρήση, είχεν όλίγον έξασθενήση τον οργανισμόν του. Όπως οι περισσότεροι από τους συμπατριώτας του, δεν ήρχετο εις την Ευρώπην, παρά όταν ήσθάνετο ότι τον έγκατέλειπον αι δυνάμεις του και το κεφάλι του ήτο έτοιμον να σπάση από την υπερκόπωσιν. Τότε έρριπτε μερικά ένδύμκτα μέσκα εις ένν μπαούλο και έφευγε δια την Ευρώπην. Αγαπούσε υπερβολικά την ζωγραφικήν. Τα πλούσια μουσειακά τον έξεκούραζαν και δεν έζητούσεν εις αυτά τας γνωστάς εικόνας: ή μεγάλη δι' αυτόν ευχαρίστησις ήτο όταν ανεκάλυπτε κανέν νέον άριστούργημα.

Η συλλογή του μαρτυρούσε άνθρωπον, ο οποίος βραχίει ήσθάνετο την τέχνην και την ώραϊότητα. Η δικιμονή εις το Παρίσι με την αδελφήν του, την όποιαν έλάτρευε και την δεσποινίδα Καρόλ, ή όποία τον διεσκέδαζε, όπως και νεις άλλος, ήτο δι' αυτόν συνεχής ευχαρίστησις και το πρόσωπόν του έλάμβανεν έκφρασιν νεκνικήν.

Όσον δια την Έλένην και την Δώρα διεσκέδαζαν καθώς δύο κοριτσάκια όπου έχουν διακοπές.

Κάθε ώραϊο πρωϊνό ακολουθούμεναι από τον Κάρολον έφευγαν με τα ποδήλατά τους και αφού έκκμναν ώραϊον περίπατον εις τας περιχωρα των Παρισίων, επέστρεφον δια να προγευματίσουν εις το περίπτερον του Άρμεννοβίλ.

Το βράδυ, ένω ή θεία Σοφία και ή κυρία Καρόλ έμεναν εις το ξενοδοχείον, ο κ. Beauchamp οδηγούσε την αδελφήν του και την δεσποινίδα Καρόλ εις το ένν ή άλλο μεγάλο έστιατόριον, όπου έτρωγαν και έπειτα επήγαιναν εις το θέατρον. Όταν έφευγαν ή επέστρεφον δια να πάρουν το σουπέ τους εις το ξενοδοχείον ή επήγαιναν εις κανένα καφενεϊον δια να ακούσουν την μουσικήν των τσιγγάνων. Ο σπόρος της διαφορής όπου υπήρχεν εις τας δύο αυτές Άμερικανίδας, τας έκαμε να εύρισκουν ευχαρίστησιν, την όποιαν δεν έζήτουν να αναλύσουν,

Ο ΑΣΘΕΝΩΝ ΕΠΙΔΟΣΟΣ ΔΙΑΔΟΧΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ

εις την άτμοσφίραν αυτήν την βρειά από τον καπνόν των τσιγάρων, την μυρωδιά των πιωτών και τα άρώματα των κυριών.

Ένώ έτρωγαν ψητές πατάτες από μέσα από ώραϊα καλκθίκια, παρετήρουν τας γυναίκας του ήμικόσμου όπου ήσαν εκεί, εξέταζαν της τουαλέτες τους, εξέτίμων τα κοσμήματα της γούνης τους και τσιουτοτρόπως έπερνούσαν αι ώρα με την μελέτην των Παρισίων ήθων, και έφευγαν από εκεί εις τας δύο ή τρεις μετά το μεσονύκτιον. Αυτή ήτο ή άνάπαυσις όπου ήλθε να ζητήση ή κυρία Ρολάνδου εις την Ευρώπην.

Εις το μεταξύ επήγαιναν εις τας συναυλίας της Colonne Lamoureux, έπεσκέπτετο τας εκθέσεις της ζωγραφικής, εις τας όποιας εύρισκεν αληθινήν απόλαυσιν. Εις το Παρίσι όλκ την ένδιάφερχν. Η Άμερικανίς γενικώς γνωρίζει να βλέπη τα πάντα και εις την Έλένην ή αίσθησις αυτή ήτο πολύ ανεπτυγμένη. Όπως αι περισσότεραι από της συμπατριώτιδες της έγνώριζε το Γαλλικόν γούστο και το γαλλικόν πνεύμα, άλλ' ή γαλλική ψυχή ήτο τόσο ξένη δι' αυτήν, όσον και ή άνκτολική: «Ο,τι είχε ιδη ή μισοίδη, όταν ήτο μαθήτρια εις το μοναστήριον της Άναλήψεως», της επανήρχετο τώρα εις την μνήμην και της έδιδε την επιθυμίαν να

τὸ ἐξετάσῃ βαθύτερον. Ποτὲ δὲν παρέλειπε νὰ ὁμιλῇ μὲ τοὺς ἐργάτας ἢ ἐργάτιδες, αἱ ὁποῖαι ἐργάζοντο δι' αὐτήν. Ἦτο ἐνθουσιασμένη διὰ τὴν λεπτότητά τους. Ἀνεκάλυπτεν εἰς ὅλους αἰσθήματα ἀβρὰ καὶ πολὺ καλὰ, ὅπως δὲν εἶχε ποτὲ συναντήσει εἰς τὴν Ἀγγλίαν ἢ εἰς τὴν Γερμανίαν εἰς πρόσωπα τῆς αὐτῆς κατηγορίας· εἶχε παρατηρήσει τὸν χαριτωμένον τρόπον, σχεδὸν τρυφερόν, μὲ τὸν ὁποῖον καπελλοῦδες, ράπτρια καὶ ἀσπρорουχοῦδες ἐξετέλουν τὴν ἐργασίαν των, τρόπον ὁ ὁποῖος ἐνθύμιζε τὸν καλλιτέχνην. Καὶ αὐτὲς ἢ καμκρίερες τοῦ ξενοδοχείου ἐφάνοντο ὅτι προσεπάθουν μὲ ὑπερηφάνειαν νὰ κάμουν τὴν ὑπηρεσίαν των καλλιτέρα. Εἰς τὰ Ἡλύσια Πεδία, ἢ Ἐλένη ἐστέκετο συχνὰ διὰ νὰ βλέπῃ τὰ παιδιὰ νὰ παίζουν, τὰ εὕρισκε ὀλιγώτερον ὠραῖα ἀπὸ τὰ παιδάκια τῶν Ἀγγλίδων ἢ τῶν Ἀμερικανίδων, ἀλλὰ πάντοτε ἔμενε ἐκπληκτος διὰ τὸ βάθος τοῦ βλέμματός των. Ἦσθάνετο, χωρὶς νὰ ἤμπορεῖ νὰ τοὺς δώσῃ ἓνα ὄνομα, τὴν δύναμιν αὐτῆν τοῦ ιδανικοῦ, τὸν σπινθῆρα αὐτὸν τοῦ θείου πυρός, ὁ ὁποῖος εἶνε ἡ κρυφὴ δύναμις τῆς Γαλλίας.

Οἱ κύριοι τοῦ κόσμου τοὺς ὁποίους ἡ κυρία Ρολάνδου ἔβλεπε εἰς τὴν ὁδὸν τῆς Εἰρήνης, εἰς τὸ Δάσος ἢ εἰς τὸ θέατρον τὴν ἐνοχλοῦσαν ἰδιαιτέρως. Ἡ ἔκφρασις τῶν προσώπων των, ὅταν ὠμιλοῦσαν μὲ μίαν γυναῖκα, τὴν ἔκαμνε νὰ ἐπιθυμῇ πάντοτε νὰ γνωρίζῃ τί τῆς ἔλεγε. Ἐνας μάλιστα ἀπὸ αὐτοὺς, εἶχε διεγείρει τὴν περιέργειαν τῆς. Τὸν εἶχεν ὀνομάσει «ὁ Πρίγκηψ.» Ἦτο ἐνθουσιασμένη ὅταν ἡ τύχη τὴν ἔφερε εἰς τὸ αὐτὸ ἐστιατόριον ὅπου ἔτρωγε καὶ ἐκεῖνος. Τὸν παρατήρουσε κρυφά, γοητευμένη ἀπὸ τὸ ὠραῖον παράστημά του. Καὶ ὁ γέρον ἄρχων καὶ αὐτὸς τὴν ἔβλεπε μὲ φανεράν εὐχαρίστησιν. Ὁ Κάρολος ἤρχισε νὰ τὴν πειράζῃ καὶ τὴν ἐβεβαίωσεν ὅτι, ἂν αὐτὸς ὁ θαυμαστής ἦτο νεώτερος εἴκοσι ἔτη, θὰ ἦτο ἀναγκασμένος νὰ εἰδοποιήσῃ τὸν γαμβρόν του.

ΕΙΡΗΝΗ ΝΙΚΟΛΑΪΔΟΥ

ΤΟ ΜΑΡΑΜΜΕΝΟΝ ΚΡΙΝΟΝ

(Συνέχεια)

ΔΕΝ ἐπέρασε μῆνας καὶ δεῦτερον γράμμα ἤρχετο πάλιν ἀπὸ τὸ Λονδίνον μὲ τὴν διευθυνσιν τοῦ ἱατροῦ. Ὅταν τὸ ἔβγαλε ἀπὸ τὸν φάκελλον ἓνα χαρτί διπλωμένον εἰς τέσσαρα, ἔπεσεν ἐμπρὸς του. Ἦτο ἓνα τσέκι δέκα λιγῶν διὰ τὴν μητέρα τῆς Ἄννας.

Ἡ Ἄννα ἔλεγε εἰς τὸν ἱατρὸν πόσον ἦτο εὐχαριστημένη μὲ τὴν κ. Βέρη καὶ πόσα πράγματα νέα καὶ ὠραῖα εἶχεν ἰδεῖ καὶ μάθει τὸν μῆνα αὐτὸν τῆς ξηνητίας τῆς. Ἡ κ. Βέρη εἶχεν ὠραῖαν βιβλιοθήκην μὲ βιβλία ὅχι ὅσων τοῦ σχολείου πληκτικὰ, ἀνούσια καὶ ἀκατανόητα, ἀλλὰ εὐχάριστα καὶ ὠραῖα, ἀπὸ τὰ ὁποῖα ἐμάνθανε κάθε μέρα τόσα ὠραῖα πράγματα. Ὡς μεγάλο δὲ γεγονός τοῦ ἀνήγγειλε καὶ τὴν ἐπίσκεψιν τῆς εἰς τὸ Βρεττανικὸν Μουσεῖον καὶ τὴν γνωριμίαν τῆς μὲ μίαν Καρυάτιδα. Φαντασθῆτε, ἔλεγε, ὅτι ἐνῶ εἶχε ζήσει καὶ μεγαλώσει εἰς τὰς Ἀθήνας καὶ φοιτήσῃ εἰς τὸ σχολεῖον δώδεκα ὅλα χρόνια ὅμως οὔτε εἶχεν ἰδεῖ ποτὲ τῆς τῆς Καρυάτιδας, οὔτε εἴξευρε κολὰ, καλὰ ποῦ εὕρισκοντο. Αἰσθάνομαι, ἐπρόσθετεν, ὅτι τώρα ἀρχίζουν νὰ ἀνοίγουν τὰ μάτια μου εἰς τὸ ἀληθινὸ φῶς. Καὶ ὅμως ἐδῶ καὶ τὰ μικρὰ παιδιὰ ἀκόμη ξέρουσιν ὅλα αὐτὰ τὰ ὠραῖα πράγματα. Τὴν ἡμέραν ἀκριβῶς ὅπου εἶχεν ἐπισκεφθῆ τὸ μουσεῖον μίαν τάξιν ἐνὸς σχολείου μικρῶν, μόλις ἕνδεκα ἐτῶν, ἐπεσκέπτοντο ἐπίσης τὴν αἴθυσαν τῶν Ἑλληνικῶν ἔργων.

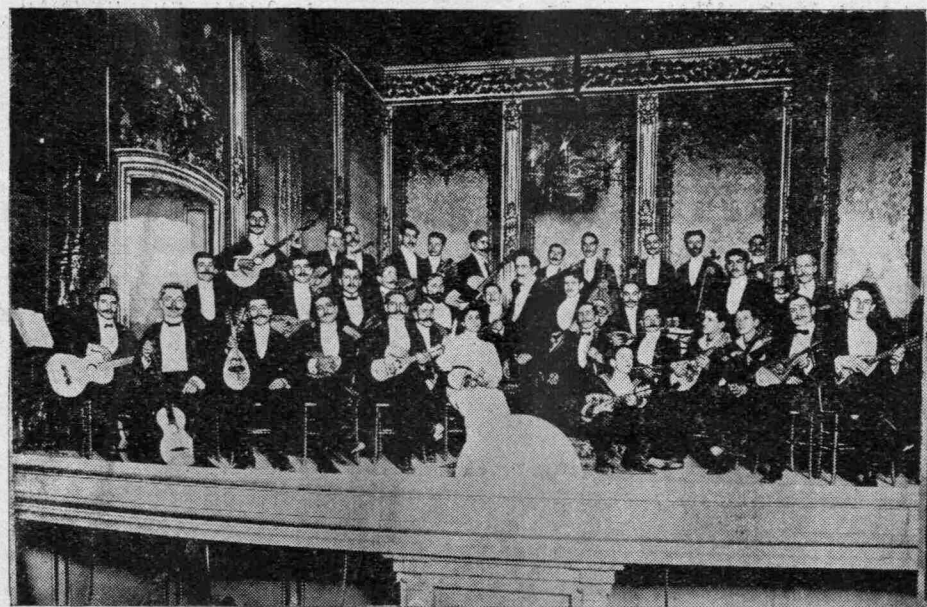
Τὸ γράμμα τῆς γεμάτο ἐνθουσιώδεις ἐντυπώσεις δὲν ἀνέφερε διόλου τὸ παρελθόν. Οὔτε διὰ τὸν Στέφανον ἐγένετο πλέον λόγος, οὔτε διὰ τὴν ζωὴν τῶν Ἀθηναίων. Ἐλεγε μόνον εἰς τὸ τέλος τοῦ γράμματός τῆς. «Ἡ κ. Βέρη νοσταλγεῖ τὸν Ἑλληνικὸν οὐρανὸν καὶ τὸ ὠραῖον φῶς τοῦ ἡλίου μας. Ἐγὼ ἔχω τὴν συναίσθησιν ὅτι μὲ ὅλην τὴν ὠραϊότητα τοῦ οὐρανοῦ μας καὶ τὴν λάμψιν τοῦ ἡλίου μας ἐζοῦσα εἰς ἓνα μαῦρο σκότος. Καὶ ἐδῶ, κάτω ἀπὸ τὰ μολυβένια σύννεφα ζῶ εἰς τὸ φῶς. Ἡ ψυχὴ μου βλέπει καὶ ἀρχισε νὰ θερμαίνεται.»

Μετὰ τὸ γράμμα αὐτὸ οὐδεμίαν εἶχε λάβει ὁ ἱατρὸς εἰδήσιν τῆς Ἄννας ἐπὶ ἕξ μῆνας. Εἰς τὴν μητέρα τῆς ἔγραφεν ὅτι ἦτο καλὰ καὶ ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν τῆς ἔστελλε χρήματα. Αὐτὸ ἦτο ὄλο.

Τὴν παρχμονὴν δὲ ἀκριβῶς τοῦ νέου ἔτους ἔλαβεν ἓνα μεγάλο ὀγκωδέστατο γράμμα τῆς. Ἴδου αὐτό:

«Φίλε μου μεγάλε,

«Δεν ζητῶ νὰ δικαιολογηθῶ, διότι δὲν ἔγραψα τόσον καιρὸν τώρα. Ἡμουν εὐτυχῆς καὶ ἡ εὐτυχία κάμνει τοὺς ἀνθρώπους ἐγωιστὰς καὶ ἀχαρίστους. Ὅλον αὐτὸν τὸν καιρὸν ἐζήσα ὅσων εἰς ἓνα ὠραῖον ὄνειρον. Ὁ Στέφανος μὲ τὴν γυναῖκα του ἦλθαν εἰς τὸ Παρίσι, ἀκριβῶς τὰς ἡμέρας ποῦ ἐπήγαμεν καὶ μεις ἐκεῖ μὲ τὴν κ. Βέρη, διὰ νὰ συναντήσωμεν τὸν ἀδελφόν τῆς, ποῦ εἶχεν ἔλθει, δι' ἐργασίας του ἀπὸ τὴν Αἴγυπτον. Μοῦ ἐφάνη δὲ πολὺ περίεργον ἡ κ. Μαίρα, εὐθὺς

Ἡ ΟΡΧΗΣΤΡΑ ΤΗΣ ΑΘΗΝΑΪΚΗΣ ΜΑΝΤΟΛΙΝΑΤΑΣ

ποῦ ἔμαθεν εἰς ποῖον ξενοδοχεῖον ἐμείνουμεν, ἐζήτησε νὰ ἔλθῃ καὶ αὐτή. Εἰς τὸ τραπέζι τοῦ ξενοδοχείου, τὸ σερίτσι τοῦ Στέφου εὕρεθη κοντὰ εἰς τὸ ἰδικόν μου.

«Ὁ Στέφανος εἶναι ἀγνωρίστος, χλωμός, λεπτός, ὅσων νὰ ἔχη σηκωθῆ ἀπὸ μεγάλην ἀσθένειαν. Ἡ κ. Ἀμάλια παχειά, ὠραῖα, εὐθυμὴ καὶ γελαστή ὅσων πάντα. Ἐκαμνε ἀμέσως γνωριμίας μὲ ξένους πολλοὺς, εἶναι πάντα περιτριγυρισμένη ἀπὸ νέους καὶ φαίνεται εὐτυχιστάτη. Ἐχει ὠραῖα φορέματα, διαμαντικὰ καὶ παίζει χαρτιά, ὅταν δὲν τρέχῃ εἰς τὰ μαγαζιά, εἰς τὸ δάσος ἢ εἰς τὰ θέατρα. Ὁ Στέφανος δὲν μοῦ εἶπεν οὔτε μίαν λέξιν, θὰ ἔλεγα μάλιστα ὅτι μὲ ἐζέχασεν, ἂν κάποτε τὰ βλέμματά του... Ὅπως δὴποτε ἐζήσα τρεῖς μῆνες ὅσων εἰς ἓνα ὠραῖον ὄνειρον.

«Ἐν τῷ μεταξύ ὁ ἀδελφός τῆς κ. Βέρη ἐδιωρίσθη διευθυντῆς ἐνὸς μεγάλου ἐμπορικοῦ συνεταρισμοῦ εἰς Λονδίνον, ὅπου καὶ ἔφερε τὴν οἰκογενεῖάν του.

«Ἡ κ. Βέρη ἐπρότεινε νὰ τοὺς φιλοξενήσῃ. Καὶ πρὸ δέκα πέντε ἡμερῶν ἐφύγαμεν ἀπὸ τὸ Παρίσι, διὰ νὰ ἐτοιμάσωμεν τὰ τῆς ὑποδοχῆς. Οἱ ξένοι ἦλθαν καὶ ἡ ζωὴ μας ἄλλαξε. Τὸ πρὶν ἦτο σπῆτι εἶναι τώρα ζωηρόν καὶ πέντε παιδιὰ ἀπὸ δέκα χρόνων καὶ κάτω, ὅλα ἀγόρια καὶ χαϊδεμένα ἀναστατώνουν τὸν κόσμον ἀπὸ τὸ πρῶτ' ἔως τὸ βράδυ. Νομίζω ὅτι ἡ καλὴ κ. Βέρη δὲν εἶναι εὐχρηστημένη μὲ τὸν θύρβον

αὐτόν. Φοβοῦμαι δὲ ὅτι καὶ ἐξ ἰδικῆ μου καὶ ἐξ ἡμέρας εὕρισκονται εἰς τὸ τέλος των.

«Χθὲς ἐωρτάσαμεν τὰ Χριστούγεννα ἐντε ὡς ὅπως τὰ ἐορτάζουν ἐδῶ. Εἶναι ἡ μεγάλη καὶ ὠραῖα ἐορτὴ ὅλων. Ἡ κ. Βέρη ἔμεινε κλεισμένη εἰς τὸ δωμάτιον τῆς καὶ ἔκλαιε τὴν κόρη τῆς. Οἱ ἄλλοι κάτω ἐχόρευον· ἔξω ὅλη ἡ πόλις ἦτο κατὰλευκη. Δρόμοι, σπῆτι καὶ δένδρα ἦσαν σκεπασμένα ἀπὸ χιόνι.

«Προχωρῶ πολὺ εἰς τὰ Ἀγγλικά. Ἐως τώρα, ὅσων ἡ κ. Βέρη δὲν εἶχεν ἀνάγκην νὰ μένω μὲ τῆς, ἐμελετοῦσα. Τώρα ἀνέλαβεν τὰ Ἑλληνικὰ μὲ τὴν τριῶν παιδιῶν. Προσεφέρθη μόνη μου. Εὕρισκα ὅτι δὲν ἤμην χρήσιμος, τώρα ποῦ ἡ κυρία ἔχει συντροφίαν καὶ ἠθέλησα νὰ περιποιηθῶ τὴν νέαν κυρίαν, ἢ ὁποῖα μοῦ φαίνεται, ἀπὸ τὴν στιγμὴν ποῦ ἦλθε, ὅτι δὲν μὲ ὑποφέρει.

«Χθὲς ἡ νέα κυρία ἠθέλε νὰ στείλῃ μίαν πούδιγκαν εἰς μίαν παλαιὰν φίλην τῆς, ποῦ κατοικεῖ εἰς τὸ ἄλλο ἄκρον τοῦ Λονδίνου. Κανείς ἀπὸ τοὺς ὑπηρέτας δὲν ἠθέλε νὰ τὴν πάη, διότι ἦτο ἡμέρα Χριστουγέννων καὶ ἦσαν ἐλεύθεροι. Ὁ κύριος μὲ διέταξε νὰ τὴν πάω ἐγώ. Καὶ τὴν ἐπήγα. Εἰς τὸν δρόμον τὰ μάτια μου ἔτρεχαν δάκρυα. Ἴσως... γικτὶ ἔκανε πολὺ κρύο. Ὅταν ἐπέστρεψεν ἡ κ. Βέρη ἦτο φοβερὰ ταραχμένη. Νομίζω ὅτι ἔκαμε σκηρὴν εἰς τὸν ἀδελφόν τῆς. Μὲ ἐφώνασεν εἰς τὸ δωμάτιόν τῆς, μοῦ ἐζέφρασεν ὅλην τὴν λύπην τῆς γι'

αυτό που έγινε και μου είπεν ότι εις τὸ ἐξῆς δὲν ἔχω νὰ λαμβάνω διαταγὰς εἰς τὸ σπιτί της ἀπὸ κανένα.

«Ὅλην τὴν νύκτα δὲν κοιμήθηκα. Σκέπτομαι ὅτι πρέπει νὰ εὕρω τρόπον, νὰ εὐρίσκωμαι εἰς τὸ σπιτί, ὅσον τὸ δυνατόν σπανιώτερα. Ἐγνώρισα μίαν Ἑλληνίδα διδασκάλισσαν, ἣ ὅποια σπουδάζει νοσοκόμος. Δικτὶ νὰ μὴ σπουδάσω καὶ ἐγώ; Τὸ εἶπα εἰς τὴν κ. Βέρη, ἣ ὅποια μου ἐπέτρεψε νὰ κάμω ὅ,τι θέλω.

«Σὰς ἔγραψα πολλὰ καὶ σὰς ἐζάλισα. Ἄλλὰ δὲν ἔχω κανένα ἄλλον εἰς τὸν κόσμον, ὁ ὅποιος νὰ ἐνδιαφέρεται δι' ἐμὲ καὶ νὰ ἐννοῇ ὅπως ἐσεῖς. Ἡ καυμένη μητέρα μου σκέπτεται τὸσον ἀλλοιώτικα...»

Ὁ ἰατρός ἐδιάβασε δύο φορές αὐτὸ τὸ γράμμα, καὶ μέσα εἰς τὴν ψυχὴν του ἠσθάνθη καὶ λύπην, ἀλλὰ καὶ χαρὰν μικρήν. Λύπην, διότι ἐννοοῦσεν ὅτι αἱ καλαὶ ἡμέραι τῆς Ἄννας εἰς τὸ Λονδίον εἶχαν τελειώσει, χαρὰν διότι ὑπῆρχε τώρα ἐλπίς νὰ ἐπιστρέψῃ καὶ πάλιν εἰς τὰς Ἀθήνας.

Ἐπέρασαν καὶ πάλιν ἐξ ἡμερῶν, χωρὶς καμμίαν νὰ λάβῃ εἶδησιν ὁ ἰατρός, οὔτε ἀπὸ τὴν Ἄνναν, ἀλλ' οὔτε ἀπὸ τοὺς νεονύμφους. Ἡ κ. Μοίρα εἶχε φύγει ἀπὸ τὰς Ἀθήνας μετὰ τὴν μικρὰν κόρην της καὶ εἶχε περάσει τὸν χειμῶνα τῆς εἰς τὴν Κέρκυραν. Οἱ συγγενεῖς τοῦ Στέφα δὲν ἀνέφεραν ἀνὰ τὸ ὄνομα του μετὰ τὸν γάμον του, ὥστε ἠγνόει ἐντελῶς καὶ ποῦ ἀκόμη εὐρίσκοντο οἱ νεόνυμφοι, ὅταν ἕνα πρωῖ, ἕνα κοινωνικὸν διάφορον τῆς ἐφημερίδος, ὅπου ἐδιάβηξε, τὸν ἔκαμε νὰ πειραχθῇ ἀπὸ τὴν θέσιν του μετὰ ἀληθινὴν ἀγωνίαν.

Τὸν καυμένο τὸν Στέφα! εἶπεν ἔπειτα, ὅταν ἐδιάβασε δὴ καὶ τρεῖς φορές τὴν εἶδησιν αὐτὴν. Εἶναι φοβερόν, φοβερόν! Ἴδου ἀκριβῶς τί ἔλεγε τὸ διάφορον ἐκεῖνο. Τρομερὸν δυστύχημα τὸ ὅποιον συνέβη εἰς γνωστότατον Ἑλληνα συμπολίτην μας ἀναγράφουν αἱ Γαλλικαὶ ἐφημερίδες. Ὁ κ. Στέφανος Μοίρας, ταξιδεύων μετὰ τῆς νεαρῆς συζύγου του κ. Ἀμαλίας Μοίρας εἶχε μεταβῆ τελευταίως καὶ εἰς τὸ Μονακό. Ὁ νέος ἦτο ἰατρός, ἐνῶ δ' ἠσχολεῖτο εἰς κάποιαν χημικὴν ἀνάλυσιν ἐντὸς τοῦ δωματίου του, ἐπῆλθεν ἀνάφλεξις τῶν ἀερίων καὶ ὁ νέος ἐπιστήμων ἐτυφλώθη. Ἡ σύζυγός του, ἣ ὅποια κατὰ τὴν στιγμὴν ἐκείνην εὐρίσκετο εἰς τὴν λέσχη, εὐθὺς ποῦ ἔμαθε τὴν εἶδησιν ἔπαθε τοιαύτην νευρικὴν ταραχὴν, ὥστε πρὸς στιγμὴν ὑπέστη ὅτι παρεφρόνησε. Εὐτυχῶς ἡ ὑγεία τῆς κυρίας ἀποκατεστάθη. Ὁ δυστυχὴς νέος ὅμως ἔμεινε τυφλός, χωρὶς καμμίαν ἐλπίδα θεοραπειίας.

Κ. ΠΑΡΡΕΝ

ΜΑΘΗΜΑ ΕΝΑΡΚΤΗΡΙΟΝ

ΤΗΣ ΕΠΙΔΗΜΙΟΛΟΓΙΑΣ ΤΗΣ ΓΥΦΗΓΗΤΡΙΑΣ ΤΟΥ
ΕΘΝΙΚΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ κ. ΑΓΓΕΛΙΚΗΣ
ΠΑΝΑΓΙΩΤΑΤΟΥ.

Κυρίαὶ καὶ Κύριοι,

Ἐπὶ τὴν τετιμημένην ταύτην ἔδραν ἀνέρχομαι συγκεκριμένη βελτίωσις ἢ ὅση μοι δύναμις πρὸς ἔκφρασιν καὶ ἀνέρχομαι συνειδυῖα βαθυτάτα ὅσα εὐγενῆ καὶ βροῦσα ἐπιβάλλει μοι αὕτη καθήκοντα. Ἐπὶ τὴν ὑψηλὴν ταύτην ἔδραν ἀνέρχομαι συγκεκριμένη εἰς ἀνέφροστον εὐγνωμοσύνην πρὸς τοὺς εὐμενῶς ψηφίσαντάς με ὡς ὑψηλὴν ἀξιοτίμους καθηγητὰς τῆς Ἰατρικῆς Σχολῆς, τοὺς τιμῶντας διὰ τῶν ἀρετῶν αὐτῶν τὸ ἱερόν τοῦτο Πανεπιστημικὸν τέμενος. Ἀκάματοι τῶν προόδων τῆς ἐπιστήμης μυσταγωγοί, ἐπὶ φιλοπονία καὶ μαθήσει διακρινόμενοι διδάσκαλοι ἐπιβίλλουσιν εἰς τοὺς νεωτέρους διαδόχους τὴν πρόδον δι' ὅση μοι δύναμις καὶ σπουδὴ θὰ προσπαθῶ νὰ συνεχίσω τὸ ἔργον, βαινούσα ἐπὶ τὰ ἴχνη τῶν σεβαστῶν μοι καὶ σοφῶν διδασκάλων, οἵτινες ἐμόχθησαν καὶ ἐπόνθησαν ὑπὲρ τῆς διδασκαλίας εὐγνωμονούντων μαθητῶν. Ἀλλὰ καὶ ἡ ἠθικὴ τιμή, ἣτις μοι ἐπεδελφιλεύθη ὑπὸ τῆς Σεβαστῆς Κυβερνήσεως, ἣτις ἠδύοκησε νὰ ἐπικυρώσῃ τὴν ἀπόφασιν τῆς Ἰατρικῆς Σχολῆς μετὰ ὑποχρεοῖ ὑπερτάτας νὰ καταβάλλω προσπαθείας, ὅπως ἀνταποκριθῶ ὡς οἶον τε κἀλλιον ἐν τῷ ἐπιστημονικῷ τούτῳ ἀγῶνι.

Τὸ συνοφίξειν εἰς γράμματις τινος τὸν σκοπὸν καὶ τὰ ὅρια ἐπιστήμης τινος ἀποβάνει ἔργον εἰς ἄκρον δυσχερές, ἰδίᾳ προκειμένου περὶ ἐπιστήμης τοσοῦτον πολυπλόκου καὶ τοσοῦτον εὐρείας ὡς ἡ ἐπιδημιολογία. Ὁ κατ' ἐξοχὴν ζῶν τῆς ἰατρικῆς οὗτος κλάδος, ὁ ἀπὸ τοῦ Ἱπποκράτους γνωστός, διότι περὶ ἐπιδημιῶν ὡς γνωστόν πρῶτος ὁ μέγας διδάσκαλος τῆς Κῶ συνέγραψεν, ἀπὸ γενικῆς, ἀπὸ εὐρείας ἐπιστημονικῆς ἀπόψεως μελετώμενος, ἀποτελεῖ περιλάμπρον πλαίσιον, περιλαμβάνον οὐ μόνον τὴν καθ' ἑαυτὸ ἐπὶ μέρους ὑγιεινὴν, οὐ μόνον τὴν Μικροβιολογίαν καὶ τὴν Βιολογίαν, ἀλλὰ καὶ τὴν Φυσικὴν, τὴν Χημείαν, τὴν Μετεωρολογίαν, τὴν Ἀνθρωπολογίαν, τὴν Κοινωνιολογίαν, τὴν Νομοθεσίαν καὶ αὐτὴν τὴν τῆς ἀνθρωπότητος Ἱστορίαν, αἵτινες ἐνοῦνται, ὅπως ἀποτελέσωσι τὴν πολὺπλοκὸν βῆσιν τοῦ θαυμασίου, τοῦ ἐκπάγλου καὶ μεγαλοπρεποῦς οἰκοδομημάτων, τὸ ὅποιον ἐπὶ εὐρυτάτου ἐδάφους ἐκτεινόμενον, ὑπὸ ἀπεράντου πλαισιούμενον

ὀρίζοντος περιλαμβάνει τὴν μελέτην παντὸς ὅ,τι τὴν πρόδον τοῦ ἀνθρωπίνου γένους ἀφορᾷ.

Ἀπὸ τῆς ἀπόψεως ταύτης ὁ σκοπὸς καὶ τὸ πρόγραμμα τοῦ Ἐπιδημιολόγου ἐξαίρετως εὐρύνεται· ἐγκαταλείπων τὰ στενὰ ὅρια τῶν προφυλακτικῶν καὶ προληπτικῶν τῶν νόσων παντὸς ἀφορῶντος εἰς τὴν ἐξέλιξιν καὶ προαγωγὴν τοῦ ἀνθρώπου, εἰς τὴν βελτίωσιν καὶ ἀνάπτυξιν τῆς φυσικῆς καὶ ἠθικῆς αὐτοῦ εὐεξίας, εἰς τὴν σωματικὴν καὶ πνευματικὴν αὐτοῦ δρῶσιν· ἐγκαταλείπων τέλος τὰ στενὰ τῆς Νοσολογίας ὅρια δέον νὰ ἐνδιαφέρεται περὶ παντὸς ἀφορῶντος εἰς τὴν ἐξέλιξιν τοῦ ἀνθρώπου, οὐ μόνον ἀπὸ τῆς περιορισμένης αὐτοῦ ὀψεως ὡς ἀτόμου, ἀλλὰ ὡς ἔθνους, ὡς φυλῆς, ὡς εἶδους· δέον ἐν ἄλλαις λέξεσι ὁ Ἐπιδημιολόγος νὰ προσοικειωθῇ τὴν ὠραίαν σκέψιν τοῦ ποιητοῦ: «Nil humani a me alienum puto». Εὐρεία καὶ ὠραία δικνοητικὴ ἀσχολία, δελεάσασα καὶ τὰς μάλλον ὑπερόχους τῶν φιλοσοφικῶν δικνοῶν ἀπὸ τοῦ θεοῦ Πλάτωνος μέχρι τοῦ Καντίου καὶ ἣτις οὐδὲν ἔλασσον προτίθεται ἢ τὴν διατύπωσιν τῶν γενικῶν νόμων, τῶν σκοποῦντων τὸν πολιτισμὸν καὶ τὴν πρόδον. Ἡ διατύπωσις τοιοῦτου προγράμματος καταδεικνύει εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς τὸ δυσχερές τῆς πραγματοποιήσεως αὐτοῦ. Ἡ σπουδὴ τῶν τῆς ἐξελίξεως ἰσῶμων ἀπετέλεσε τὸ αἰώνιον τῆς Σπριγγῆς—Φύσεως αἰνίγμα, πρὸ τοῦ ὁποῦοιου κατὰ πληκτοῦ ἔστησαν οἱ τῶν αἰώνων σοφοί· ἀλλ' ἂν οἱ ἀναλλοίωτοι τῆς Φύσεως νόμοι ἀπετέλεσαν τὸ δυσεπίλυτον τῶν αἰώνων πρόβλημα, τί λεκτέον περὶ τῶν νόμων, οἵτινες διέπουσι τὴν ἐξέλιξιν τῆς εὐγενεστερας καὶ πολυπλοκώτερης ἐν τῇ φύσει ὑπάρξεως—τοῦ ἀνθρώπου; Παντοῦ, ἐνθα ὁ ἀνθρώπος ὡς στοιχεῖον τοῦ προβλήματος ἐμφανίζεται, παρουσιάζει διδόμενα κατ' ἐξοχὴν ποικίλα, ἀντιτιθέμενα τῇ μαθηματικῇ τῶν συμπερασμάτων ἀκριβείᾳ. Ἡ τόσον σκεπτικισμὸν ἀποπνεύουσα φράσις τοῦ Pascal: «Verité au delà des Pyrénées, erreur en deça», μήτι οὐδὲν ἐφαρμύζεται κατ' ἐξοχὴν εἰς τοὺς τῆς καθόλου Ἰατρικῆς νόμους καὶ θεωρίας; ἀλλὰ μήτι τὸ θαυμάσιον τοῦ πατρὸς τῆς Ἰατρικῆς Ἱπποκράτους ἐπιγράμμα: «Ὁ μὲν βίος βραχύς, ἡ δὲ τέχνη μακρά, ἡ δὲ πείρα σφαλερὴ, ἡ δὲ κρίσις χαλεπή», δὲν ἐμφαίνει ἐν φιλοσοφικῇ καὶ εὐγλωττῷ περιεκτικότητι πόσον δυσχερὴς ἀποβάνει ἐν τῇ τοῦ Ἀσκληπιοῦ ἐπιστήμῃ ἡ διατύπωσις ἀξιωματῶν ἀναλλοιωτῶν, ἀκμπτῶν, ἀξιωματῶν, ἅτινα δέον νὰ ποικίλλωσιν ἀναλόγως τοῦ κλίματος, τοῦ λαοῦ, τῆς φυλῆς ἢ τῆς ἐποχῆς;

Εἰς τὰς πλήρεις σκεπτικισμοῦ ἐκφράσεις τῶν ὑπερόχων τούτων ἀνδρῶν διαβλέπει τις τὴν σκληρὰν ἐνίοτε, πλὴν ἀληθῆ καὶ δικαίαν ἐκτίμησιν τοῦ ἀσταθοῦς τῶν κατὰ τὸ φαινόμενον μάλλον σταθερῶν καὶ μάλλον βεσίμων γνώσεων! Καὶ ἕνα εἰδικώτερον περὶ τῆς ἐπιδημιολογίας διαλάβωμεν ὅποιας μεγάλας καὶ βεβαίας διαφορᾶς παρουσιάζουσιν οἱ διάφοροι ὅροι τοῦ χρόνου, τοῦ τόπου καὶ τοῦ κλίματος! Ἄλλ' ὄχι μόνον εἰς διαφορὰς κοινωνίας ὑπὸ γεωγραφικὸν πλάτος διάφορον, ἀλλ' εἰς μίαν καὶ τὴν αὐτὴν κοινωνίαν ὁ διάφορος τρόπος τοῦ ζῆν, ἡ τῆς διαίτης ποικιλία, ἡ ἄλλη ἄλλων ἐπαγγελμάτων ἐξάσκησις δὲν δημιουργοῦσι μεταξὺ τῶν διαφορῶν ἀτόμων διαφορὰς, αἵτινες θὰ ἀπέβαινον ὅλως ἀκατάληπτοι, ἐὰν μὴ ἡ διαρκὴς παρατήρησις καθίστα ἡμῖν αὐτὰς οἰκειάς; Ὁ ἀνθρώπος τῆς πνευματικῆς ἐργασίας καὶ τῆς σκέψεως ἐπὶ παραδείγματος ζῆ, στρέφεται, δρᾷ, πάσχει, νοσεῖ ἄλλως ἢ ὀχερῶναξ. Ἡ ὑγιεινὴ ἢ ἀποτελοῦσα τὴν κυρίαν βῆσιν τῆς ἐπιδημιολογίας, ἡ ὑγιεινὴ τοῦ ἀνθρώπου τῶν γραμμάτων εἶνε διάφορος τῆς τοῦ χωρικοῦ, τῆς τοῦ ναύτου ἢ τοῦ στρατιώτου.

Ἐκ τούτου τὸ ἐξόχως πολὺπλοκον, τὸ ἐξόχως δυσχερές τῶν μεγάλων προβλημάτων τοῦ ἱεροῦ τούτου κλάδου τῆς τοῦ Ἀσκληπιοῦ Ἐπιστήμης, προβλημάτων, τῶν ὁποίων ἡ ἐπίλυσις ἐξαρτᾶται ἐξ ἀπειρίας δεδομένων, ἀπειρίας πακίλων.

(Ἐπεταὶ συνέχεια)

ΤΙ ΔΙΔΟΜΕΝ ΚΑΙ ΤΙ ΖΗΤΟΥΜΕΝ

ΒΥΡΙΣΚΟΜΕΘΑ εἰς τὰ πρόθυρα τοῦ Νέου Ἔτους. Ὅλοι δίδουν καὶ λαμβάνουν δῶρα καὶ ἡ «Ἐφημερὶς τῶν Κυριῶν» δὲν θέλει νὰ ὑστερήσῃ καὶ αὐτὴ εἰς τὴν καλὴν συνήθειαν.

Εἰς τὰς καλὰς λοιπὸν καὶ ἀφωσιωμένας ἀναγνωστρίας της, αἱ ὅποια τὴν ἐνίσχυσαν καὶ τὴν ἠγάπησαν, προσφέρει εὐχαρίστως ἀνὰ ἐν ἀντίτυποι τῆς «Ζωῆς ἐνὸς Ἔτους», τῆς ἱστορικώτερης βεβαίως ζωῆς καὶ τῆς νεωτέρας Ἑλλάδος καὶ τῶν Ἑλληνίδων μαζῆ. Εἶναι βιβλίον ἀπὸ πεντακοσίας σελίδας, γραμμένον ἀπὸ τὴν διευθύντριαν τῆς «Ἐφημερίδος τῶν Κυριῶν» κ. Κ. Παρρὲν καὶ δίδεται εἰς ἐνθύμησιν τῆς συμπληρώσεως τοῦ 22ου Ἔτους, τῆς πρώτης γυναικείας ἐφημερίδος τῆς Ἑλλάδος.

Δῶρα διὰ τὴν ἡμέραν αὐτὴν μιᾶς τόσον ὠραίας ἐνηλικιότητος δὲν ἐννοεῖ νὰ λάβῃ ἄλλα ἀπὸ τὴν ἐκτίμησιν καὶ τὴν ἀγάπην τῶν ἀναγνωστριῶν της καὶ τὴν ἀπτοτέρα κἀπως ἔνδει-

ΝΟΙΚΟΚΥΡΙΟ ΚΑΙ ΚΟΨΙΝΑ

Τὰ Τσουρέκια τῶν Χριστουγέννων εἶναι τὸ ποιητικώτερον ἔθιμον τῆς ζωῆς τοῦ σπιτιοῦ καὶ ἡ ὥραιότερα ἀνάμνησις τῶν παιδιῶν. Δι' αὐτὸ θὰ συνεβούλευα εἰς τὰς Ἑλληνίδας μητέρας νὰ ἀγοράζουσι, ἂν θέλουσι, ὅλα τῶν τὰ γλυκίσματα ἵπὸ τὰ ζαχαροπλαστεῖα, τὰ τσουρέκια ὁμοῦ νὰ κατασκευάζουσι μόνοι.

Τὰ Τσουρέκια. Βάλετε μέσα εἰς λεκάνην, εἴτε εἰς ξύλινην σκάφη 80 δρ. φαρίναν τριεστίνικην, 8 δρ. προζύμι μπόρας, 14 δρ. προζύμη ψωμιού καὶ ὀλίγο ζεστό νερὸ εἰς τρόπον, ὥστε νὰ σχηματισθῇ ἀπαλὴ ζύμη. Σκεπάζετε τὴν ζύμην σας μὲ πολλὴν φαρίνα καὶ ἔπειτα μὲ μιὰ πετσέτα καὶ μὲ μιὰ μάλινη κουβέρτα. Βάλετέ τὰ εἰς ζεστὸ μέρος καὶ τὸ ἀφήνετε ἕως ὅτου ἀνεβῆ καλὰ καὶ διπλασιασθῇ εἰς ὄγκον. Ὅταν εἶναι ἔτοιμη, βάζετε εἰς μιὰ σκάφη ἢ καὶ ἐπάνω εἰς καθαρὸ ξύλινο τραπέζι 250 δρ. φαρίνα, τὴν ὁποῖαν σωρίζετε καὶ εἰς τὸ μέσον κάμνετε μιὰ τρύπα, εἰς τὴν ὁποῖαν βάζετε μισὴ ὀκ. βούτυρο φρέσκο βωδινό, 6 δρ. ἀλάτι, 10 αὐγά ὀλόκληρα, ἐξήντα δρ. κρέμα γάλακτος καὶ 100 δρ. ζάχαρι. Ἀνακατόνετε ὅλα μαζὴ καὶ ζυμώνετε, ἕως ὅτου ἡ ζύμη σας ἐνωθῆ καλὰ καὶ ὁμαλά. Ἀνοίγετε τὴν ζύμην, βάζετε τὸ προζύμι σας καὶ ζυμώνετε ὅλα μαζὴ ἕως ὅτου νὰ γίνουσι ἕνα.

Βάλετε τὴν ζύμην σας μέσα εἰς μίαν λεκάνην, σκεπάσατέ τὴν μὲ φαρίνα, ἔπειτα μὲ πετσέτα καὶ κουβέρτα ἕως ὅτου ἀνεβῆ. Συνήθως ἡ ζύμη αὕτῃ ἐτοιμάζεται τὸ βράδυ καὶ εἶνε ἀνεδασημένη τὴν ἐπαύριον τὸ πρωί. Ὅταν τὴν ξεσκεπάσατε δὲν πρέπει νὰ πέφτῃ καὶ νὰ ἀπλώνεται. Ἐὰν εἶναι σκληράτῃν μαλακόνετε μὲ αὐγά. Πρέπει ὁμοῦ νὰ εἶναι στερεωτέρα ἀπὸ τὴν συνήθη ζύμην τοῦ ψωμιοῦ. Τὴν ζυμώνετε καλὰ καὶ ἔπειτα τὴν πλάττετε. Στρώνετε εἰς μίαν λαμαρίνα χαρτί, τὸ βουτυρόνετε, τοποθετεῖτε τὰ τσουρέκια σας, τὰ ἀλοιφετε μὲ αὐγὸ, τὰ πιτίζετε μὲ ζάχαρι, τὰ στολίζετε, ἂν θέλετε, μὲ ἀμύγδαλα καὶ τὰ στέλλετε εἰς τὸν φούρνο.

Δὲν πρέπει νὰ κάμνετε εἰς μεγάλην δόσιν, διότι ἅμα μπαγιατέψουσι εἶναι πολὺ βαρυστόμαχα. Ἀπὸ τὴν ἰδίαν ζύμην, μὲ προσθήκην ὀλίγης ζάχαρις γίνονται καὶ ἡ βασιλόπηττα.

Πουδίγκα. Εἰς τὴν Ἀγγλίαν Χριστουγεννιάτικο γλυκίσμα εἶναι ἡ πουδίγκα. Δὲν εἰξεύρω διατί νὰ μὴ γίνῃ καὶ ἰδικὸν μας, ἀφοῦ ἡ βῆσις του εἶναι ἡ σταφίδα, ἡ ὁποία τόσον ἀρθροεῖ εἰς τὴν Ἑλλάδα, ὥστε νὰ τὴν πετούμεν. Διατί εἰς τὰς σταριδοφόρους μάλιστα ἐπαρχίας, ποῦ ἡ σταφίδα δὲν κοστίζει τίποτε, νὰ μὴν εἰσαχθῇ τὸ σύστημα αὐτό, ὥστε καὶ οἱ πτωχοί, οἱ ὅποιοι δὲν μποροῦν νὰ πληρόνουν τὴν ζάχαρι, νὰ συνειθίσουν νὰ τρώγουν γλυκίσμα θερμαντικόν, ὑγιεινόν καὶ εὐθηνόν.

Ἡ συνηθετέρα Ἀγγλικὴ πουδίγκα γίνεται ὡς ἐξῆς. Πέρνετε 150 δρ. μυαλό, τὸ ζεματίζετε, τὸ καθαρίζετε καὶ τὸ κοματίζετε εἰς μιὰ σουπιέρα, εἰς τὴν ὁποῖαν προσθέτετε 130 δρ. σταφίδα φιλὴ μαύρη καθαρισμένη, καὶ 130 δρ. σταφίδα ραζακιά χωρὶς

κουκούτσια. Προσθέτετε 250 δρ. ψωμί ψύχῃ τριμμένο καὶ περασμένο ἀπὸ τρυπητό, ἕνα μεγάλο ποτήρι κρασί μπρούσκο ἢ γλυκὸ ἀρετσίνουτο, 2 ποτηράκια καλὸ κονιάκ, ὀλίγο ἀλεύρι ἀπὸ καλαμπόκι, τὸ κίτρινο ἐνὸς λεμονιοῦ ψιλοκομμένο καὶ 6 αὐγά. Ζυμώνετε καλὰ καὶ κάμνετε ὅλα αὐτὰ ἕνα μίγμα. Προσθέτετε γάλα τόσον, ὥστε νὰ εἶναι μᾶλλον ρευστόν. Ἀνοίγετε μέσα εἰς ἕνα τρυπητὸ μιὰ πετσέτα, τὴν πιτίζετε μὲ ἀλεύρι καὶ χύνεται τὸ μίγμα σας μέσα. Πέρνετε ἔπειτα τῆς τέσσερες ἄκρες τῆς πετσέτας καὶ τὴν δένετε κόμπο χωρὶς νὰ σφίξετε πολὺ τὸ μίγμα σας. Βάλετέ το εἰς ἕνα μεγάλο τσουκάκι, γεμάτο μὲ βραστὸ νερὸ καὶ τὸ ἀφήνετε τὰ βράση ἕξ ἕως ἐπτὰ ὥρας φροντίζοντα νὰ τὴν γυρίζετε κάθε ὥραν, χωρὶς νὰ σκεπάτετε ἐντελῶς τὸ τσουκάκι. Προσθέτετε νερὸ βραστό, ὅσον λιγοστεύει. Μετὰ 7 ὥρας ἡ πουδίγκα σας εἶναι ἔτοιμη. Τότε κατασκευάζετε τὴν σάλτσα τῆς ὡς ἐξῆς: Βάζετε εἰς ἕνα κατσαρολάκι 50 δρ. φρέσκο βούτυρο, κίτρινο λεμονιοῦ ὡς κίτρου τριμμένο, μιὰ πρέζα φαρίνα, μιὰ κουταλιά ψιλὴ ζάχαρι, ὀλίγο ἀλάτι καὶ ἕνα ποτήρι καλὸ κρασί νησιώτικο γλυκὸ ἢ μὴ. Ὅταν εἶναι ἔτοιμη, λύετε τὴν πετσέτα, βάζετε τὴν πουδίγκα σας εἰς μιὰ πιατέλα, ἂν θέλετε τὴν γλασάρετε μὲ δεμένη πολὺ ζάχαρι καὶ τὴν περιχύνετε καὶ εἰς τὸν φούρνο, μέσα εἰς κατσαρόλα καλὰ βουτυρωμένην.

ΓΑΛΑΚΤΟΠΩΛΕΙΟΝ ΜΠΕΡΝΙΤΣΑ

Πλατεῖα Ὁμοιοίς

Τὸ γαλακτοπωλεῖον Μπερνίτσα εἶναι δοκιμασμένον διὰ τὸ ἀγνόν καὶ ἀρωματικὸν γάλα του τὰ ὠραῖα μπι, σκότα καὶ τὰ τσουρέκια του, τὰ καϊμάκια καὶ τῆς θαυμάσιες κρέμες του. Ἡ ἐκλεκτότης τῶν εἰδῶν του τοῦ ἐξησφάλισεν τὰ πρωτεῖα καὶ μεταξὺ τῶν ζαχαροπλαστείων ἀρίστη τῆς Πλατείας τῆς Ὁμοιοίς. Κάθε βράδυ μετὰ τὰ θεάτρα τὸ γαλακτοπωλεῖον Μπερνίτσα γεμίζει ἀπὸ τὸν ἐκλεκτότερον κόσμον, ὁ ὁποῖος πέρνει ἐκεῖ τὸ γάλα μὲ τὴν τσακαλάτα του καὶ μὲ τὰ ἐκλεκτὰ βουτήγγατὰ τῶν Ὑώρα τὰ γιαούρτια του, τὰ φρέσκα του βούτυρα, οἱ λουκουμάδες καὶ ἡ μπουγάτσες του, κυκλοφοροῦν εἰς τὰ καλλίτερα σπίτια τῶν Ἀθηῶν, τῶν ὁποίων τὴν πλατεῖαν ἐξησφάλισεν τὸ γαλακτοπωλεῖον τοῦτο. Κρέμες φονετὲ διὰ γλυκίσματα, καϊμάκια, φύλλα αὐγά φρέσκα, brioches καὶ μπισκότα καλὰ καὶ εἰς ὅλα αὐτὰ τιμαὶ λογικαί, καθαριότης καὶ ὑπηρεσία πρόθυμος καὶ εὐπρόσωπος, εἰς τρόπον ὥστε αἱ κυριαὶ ποῦ τὸ ἐπισκέπτονται νὰ ψεύγουν μὲ τὴν ἐντύπωσιν Παρισινῶν ἐντελῶς γαλακτοπωλεῖου.

ΚΟΡΗ γνωρίζουσα καλὴν ραπτικὴν ζητεῖ οἰκίαν εἰς τὴν ὁποῖαν πλὴν τοῦ ραψίματος ἀναλαμβάνει νὰ περιποιῆται καὶ παιδιὰ τὰ ὁποῖα νὰ συνοδεύῃ καὶ εἰς τὸν περίπατον. Συνιστᾶται θερμῶς καὶ ἀπὸ ἡμᾶς.